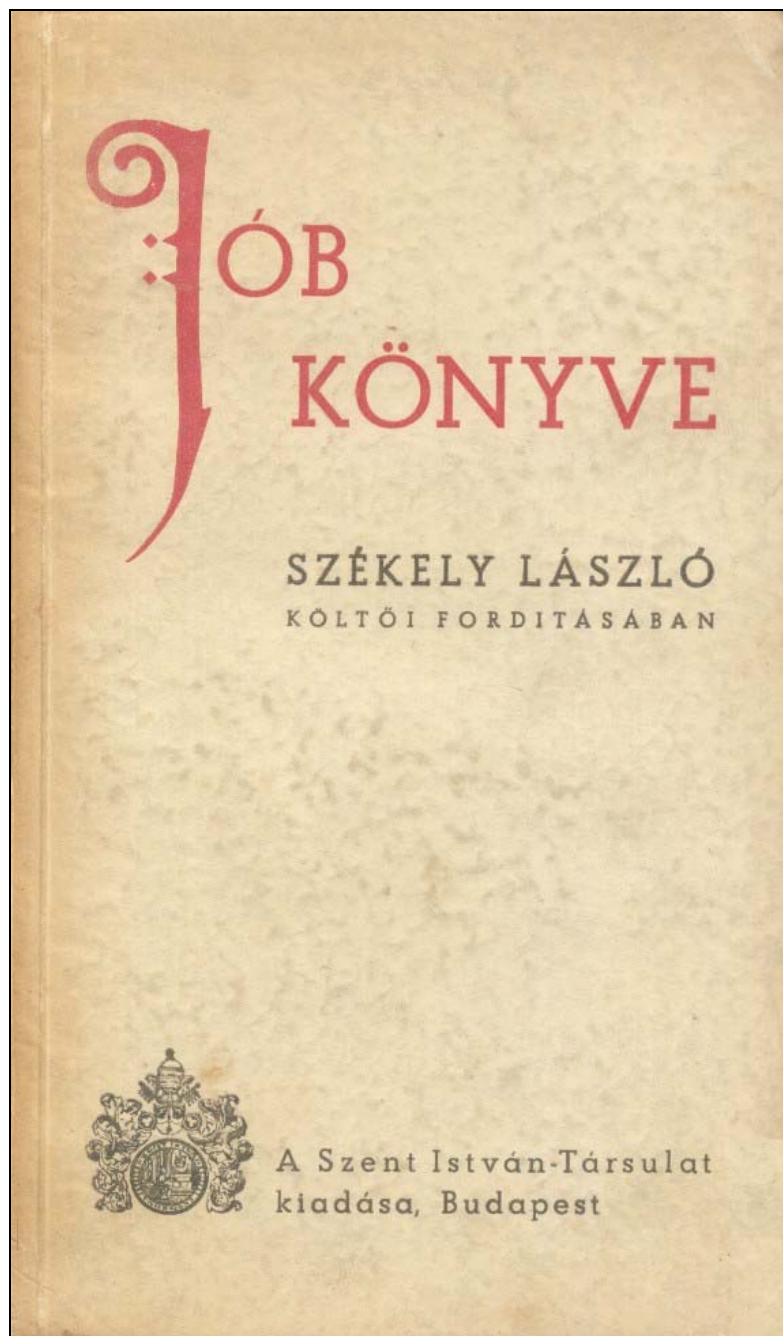

Székely László

Jób könyve

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Jób könyve **Székely László költői fordításában**

Ab Ordinariatu Eppali Sabarien.
Nr. 2743/1942.
Nihil obstat.
Dr. Pápai Joannes m. p., censor dioecesanus.
Imprimatur.
Sabariae, die 15. Octoberis a. 1942.
Josephus m. p. eppus Sabarien. L. S.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1942-ben jelent meg a Szent István Társulat kiadásában. Az elektronikus változat a Szent István Társulat engedélyével készült.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Jób.....	4
Jób könyve.....	5
A fordítás.....	8
I. fejezet.....	9
II. fejezet.....	10
III. fejezet.....	11
IV-V. fejezet.....	13
VI. fejezet.....	16
VII. fejezet.....	18
VIII. fejezet.....	20
IX. fejezet.....	22
X. fejezet.....	24
XI. fejezet.....	26
XII. fejezet.....	28
XIII. fejezet.....	30
XIV. fejezet.....	32
XV. fejezet.....	34
XVI. fejezet.....	36
XVII. fejezet.....	38
XVIII. fejezet.....	39
XIX. fejezet.....	41
XX. fejezet.....	43
XXI. fejezet.....	45
XXII. fejezet.....	47
XXIII–XXIV. fejezet.....	49
XXV. fejezet.....	51
XXVI. fejezet.....	52
XXVII. fejezet.....	53
XXVIII. fejezet.....	55
XXIX. fejezet.....	57
XXX. fejezet.....	59
XXXI. fejezet.....	61
XXXII. fejezet.....	64
XXXIII. fejezet.....	66
XXXIV. fejezet.....	68
XXXV. fejezet.....	70
XXXVI. fejezet.....	71
XXXVII. fejezet.....	73
XXXVIII. fejezet.....	75
XXXIX. fejezet.....	77
XL. fejezet.....	79
XLI. fejezet.....	80
XLII. fejezet.....	82

Jób

A pátriárkák korában élt, mintegy négyezer évvel ezelőtt.

Akkor még nem volt kereszténység, sem zsidóság, nem volt újszövetség, sem ószövetség. A népek az őskinyilatkoztatás félig-meddig eltékozolt foszlányaiból éltek, s ha el nem tévedtek eszük őstermészetétől, annak gyér fényénél kutatták az örök titkokat. Volt regékkel kevert, de dús természetszemléletük, voltak szilárd vallási meggyőződések.

Ott a szír-arab puszták nyugati határán, ahol évezredek múlva Mohamed legeltette a kecskéit, már Jób – Ijjób – korában is élénken és mélyen élt az egy igaz Isten hite. Nem is csoda. Megihlette a lelkeket az oázisok ezer sudár pálmája, a folyóktól öntözött zöld völgyek nyájakat nevelő pázsitja. A végtelen tiszta megsejtésére hangolta az itt tenyésző szép emberpéldányt a vad homoktenger, amely körülvelt minden életet, és a sötétkék ég, mely felhőtlenül domborodott a teres sivatagok fölött. Jób látott járhatatlan sziklás hegyeket, balzsammal és tömjénes bozótokkal illatozó ligeteket, járt roppant építményű világvárosokban, résztvett oroszánvadászaton, tevői hátán eljutott idegen országokba is, mélyen éltek lelkében az ősök mondái, szentenciái, tudott s szeretett imádkozni, s ha fehér burnuszba öltözött, barna bőrű, okos arcú barátai megjöttek, szívesen bölcselkedett velük azokról a kérdésekről, amelyek a gondolkodó embereknek sohasem hagytak nyugtot. (Carlyle.)

A lelke szép, Isten-közelséget érző, gyermekdeden bízó vallásosságra volt hangolva. Az előkelő beduinfőnököt nem tántorította meg istenes érzelmeiben a gazdagság sok tarka kísértése. Ebből is látszik, hogy mélyen érző, nemes lélek volt, igaz ember a szó szoros értelmében. Nem is éppen csak vagyonáért volt becsülete a „kapukban”, a keleti népek e szabad parlamentjeiben. Inkább nyugodt bölcsességét, mérsékletét, nemes jóakarátát, emberségét becsülte meg a nép apraja, nagyja.

Annál nagyobb volt a fájdalma, annál kínosabban érintette érzékeny, minden mögött Isten közvetlen intézkedését sejtő lelkét az a sok szörnyű csapás, amely egymásután szakadt rája. Vagyonát, gyermekeit, barátait, tisztelőit, egészségét úgyszólván egy napon vesztette el. Azért is fájt úgy a csapás neki, mert szeretett Istenének sújtó kezét érezte benne, s meglepte, mint jó gyermeket az első verés attól az apai kéztől, amelytől eddig csak jót kapott. Az igaz embernek ez a szörnyű megaláztatása kínos botrányként hatott olyan nép körében, amelybe az ősök bölcsessége mélyen belenevelte azt a hiedelmet, hogy csak a bűnös bűnhódhatik. Jób, aki féltve őrizte becsületét, most gyanúba került és az emberek mindenféle suttogása indult meg körötte.

Jób történeti személye századokon keresztül úgy élt az utókor emlékezetében, mint a békés tűrés, a hősies türelemmel elviselt szenvedés, az Isten akaratában megnyugvó alázat eszményi képe. Aki Jób könyvét ebben a hiszemben kezdi el olvasni, meglepetve veszi észre, mennyire nem állt meg Jób az Istenbe vetett remény rendületlen állapotában. „Az én erőm nem ércek erőssége. Az én testem nincs kemény kőből vésve” – vallotta magáról. Csakugyan egy vergődő, igaz, egészen húsból és vérből való, nem fehérré eszményített embert ismerünk meg Jobban. Nem lebeg fenn állandóan a győzelmek ormán, de mindig küzd, bukásában is Istenhez törekszik, nem szűnik meg igen szeretni őt. Ha betegségének önkívületében lázadó szókra fakad az ajka, nem győzi utána megmagyarázni, hogy reménye mégis az Isten.

Jób könyve

Látszik, hogy Jób sorsának megírója művész volt, a legeredetibb fajtából. Ős realizmus szólott belőle, – mint a biblia többi íróiból is –, nem tudott hazudni, a dolgoknak mély, egész igazságát akarta, és semmiféle szent cél érdekében sem volt hajlandó ferdíteni rajta, ő bélyegzi meg az Isten javára történő részrehajlást, ő állapítja meg, hogy „Isten pártjára részrehajló elmék nem találják meg az Isten kegyelmét”. Ezt az őszinteséget épp úgy kell az erkölcsiség alapjává tenni, mint a művészet sarkkövévé.

Az vall éppen mélylelkű és nagyon igaz művészre, hogy nem engedi a tényeket leegyszerűsíteni, a problémát az élet letagadásával, a tények elől való vak meneküléssel megoldani. Ezt a kényelmes és önző utat, amelyre művészi érzésben gyenge és erkölcsiségben sem mély írók oly könnyen hagyják magukat csábítani, Jób könyvének szerzője megveti. Azért is hat igen modernnek, mert nem száguld el a tények fölött egy bizonyítandó állítás kedvéért, hanem hagyja szóhoz jutni az életet: a szenvedést, a lázadást, a kételyt. Nem tömi be egyszerre a megpróbált Jób lázadó száját, sőt a jó ügy érdekében fölületes elmével buzgólkodó barátokat meg is rója ezért. Nyilván azt akarja, hogy Jób ajkán át az egész emberiség levezethesse bánatát, panaszát, bizalmatlanságát, gyanúját a Gondviseléssel szemben. Ez az évezredes psychoanalysis igen megkapó s azt bizonyítja, hogy az újnak látszó divateszmék igazságmagvát régtől fogva bírta az emberiség. Még a zordon szentatyák is fölemelik szavukat az ilyen realizmus mellett: Ha Jób nem panaszkodott volna, nem látszanék igazi embernek (Jobum si conquestus non esset, potuisse videri naturae communis expertem) – mondja Chrysostomus.

Nincs is egészen kizárva, hogy más írta meg Jób történetét, s egy későbbi sugalmazott szerző tágitotta ki a történet kereteit drámai, izgalmas párbeszédeivel. Hogy ki volt ez a szerző és mikor élt, arra nézve nagyon elosztanak a vélemények. Belső jelek arra vallanak, hogy a salamoni időkben élhetett, a bölcsesség könyveit termő időszakban.

Jób ugyan történeti személy, de Jób könyve nem történeti, hanem költői könyv. Nemcsak azért, mert versben van megírva, hanem azért is, mert egész beállítása – Isten és ördög szembeállításával, a bölcselkedő párbeszéd váltakozásával, Isten megjelenésével – költői. Drámai költeménynek is mondhatjuk, nemcsak azért, mert története párbeszédekben zajlik le, hanem inkább azzá avatja a nagy feszülés, a nagy bonyodalom, az izgalom egy érdekes talány kibogozása körül.

El is lehet képzelni, hogy a nagy költő bölcselkedésre hajló elméjét vonzotta az érékfejlesztő rejtély.

Egy embert lát maga előtt, aki mindig hű volt Istenéhez – s az Úr mégis kiforgatta vagyonából, megfosztotta családjától, fekélyekkel borította a testét, s minden elképzelhető kín példájául állította. Az elevenen rothadó testet érző emberek állják körül, akik ezen az iszonyú látványon keresztül borzadnak rá a szenvedés nagy misztériumára, embersors és isteni Gondviselés örök, megoldhatatlannak látszó talányára.

Mi értelme lehet a szenvedésnek olyan emberek szemében, akik nem sokat várnak a sötét alvilágtól, semmit a másvilági igazságszolgáltatástól; akikbe régi példázatok és közmondások régtől belenevelték, hogy Isten mindenkit a bűne szerint büntet?

Ezt a kérdést feszegeti a szenvedő ember, s természetesen egészen másként a kívülálló szemlélő.

Jób lázas szavakkal védi az igazát. Először vad fájdalom hatalmasodik el a lelkén és sok fájdalmas panasz tör ki az ajkán. Úgy lüktetnek a szavai, mint egy lázas, felfakadó kelés. Nem is lehet másra gondolni, minthogy a költő maga is sok szenvedésen ment át s hasonló testi-lelki gyötrelmeket élt át. Jób felkavart, elsötétedett lelke lassan kezd tisztulni. De ő is

abban a hiszemben nevelkedett föl, hogy csak a bűnös bűnhődhetik, s az igaznak – ha mást is mutat a látszat és a ma – jól megy a dolga. Azért érthetetlen és lelkileg fájdalmas számára a csapások elviselése.

Nem éppen tapintatos dolog a szenvedőnek azt fejtegetni, hogy bizonyos bűneiért sújtja őt az Úr, az igazságos. Jób barátai pedig sorban bizonyítják ezt. Feddik Jóbot botránkoztató szavaiért, folyton a körül a gondolat körül keringenek, hogy Jób bűnös, ezt fejtegeti Elifáz jóakarató fölényességgel, Baldád élesen, Szófár érdesen.

A költő itt is nagylelkű. Szemmel láthatólag nem ért egyet a három jóbarát tételével, sőt éppen ezt a tévedést akarja eloszlatni. Mégis hagyja, hogy kibeszéljék magukat. Drámai érzékére vall, hogy őket is bölcs, tiszteletreméltó, elmés emberekként szerepelteti. Tételük nem laposodik el örök ismétlésekben. Ki is mélyítik álláspontjukat: azt hiszik, hogy az ő igazságuk a mélyebb, amely a megtévesztő látszat alá lát. Van titkos bűn is, amely Isten szemét bántja; van titkos bűnhődés is, amely a lélek legbensejében zajlik le. Így aztán a rejtély mindegyre bonyolultabb lesz s a párbeszéd végén vakító tisztán áll előttünk két egymással ellenkezőnek látszó tétel igazsága: az egyik az, hogy Isten igazságos, – a másik pedig, hogy egy ember nem vétkezett és szenved! Az Isten arca fennkölt, tiszta, tündöklő, jószágos – így tükrözik őt vissza mind a dolgok. Isten egy igaz embert ártatlanul sújt le – így hirdeti Jób gondosan átvizsgált lelkiismerete.

Ezzel legnagyobb feszültségét éri el a vita s Jóbon és barátain keresztül az egész emberiség feltárta, amit a szenvedés kínzó, kibogozhatatlan, a filozofáló elmét meggyötrő problémájáról mondani lehet; amit kínban fetregő vagy a nyugodt élet kényelméből szemlélődő emberek a sötét kérdésről elmondhattak.

A probléma nem lett világosabb, sőt előttünk áll, szemünkbe rikolt az oldhatatlan ellenmondás. Közben pedig kapunk tragikus panaszokat, fájdalmas elégiákat, lüktető kifakadásokat, egy megsebzett, nemes, olvasás közben igen megszeretett emberséges szív szomorú kiadásait s vergődő oldás-keresését. Kapunk a jóbarátok ajkáról érett szentenciákat, régiek bölcsességét, élettapasztatatokon nyugvó eszmékkel felfrissítő fejtegetéseket. Igaz, a szerző már kezdetben védi az olvasót az eltévelyedéstől. Ő már a bevezetésben, amikor földöntúli hatalmasságokat állít egymással szembe, rámutat a szenvedés rejtélyének egy mozzanatára: Isten próbára akarja tenni a lelket; alkalmat akar adni, hogy hűségét igazolhassa és olyan erényeket termelhessen ki fölszaggatott szívéből, amelyekre jódoigában nem lett volna képes. Ezt tudjuk mi, de nem tudja Jób, nem tudják barátai s csak vergődnek a súlyos problémán, mint megoldhatatlan csomón.

Jób barátai elhallgatnak. Jób azonban keresi igazát a sújtó Istennel szemben s az a furcsa gondolata támad, hogy fölkeresi őt, ügyét elébe tárja s mintha ketten peres felek volnának, egy harmadiknak döntését kéri az ügyükben. Közben sokon megy át a lelke. Tisztul, higgad, Isten szertelen, de érthetetlen nagyságát elismeri, könnytől vakult szemével Istent keresi a megújulás fölcskillanó reményével. Aztán megint eszébe jutnak a földi élet rikoltó ellenmondásai és igazságtalanságai. Nem is tudja ezeknek más magyarázatát, mint hogy Isten nem lát le az emberi élet szövevényeibe. Aztán megint lenyűgözve áll meg az Úr szédítő hatalma és mindentudása előtt. Már-már barátai álláspontjára áll s elméletben vallja, hogy Isten szörnyen bünteti a gonoszokat; aztán megint ártatlanságát hangoztatja. Egyszóval úgy viselkedik, mint egy nagyon hányatott lélek szokott.

Az összebogozott kérdést Isten oldja meg. A három jóbarát elhallgatása után, az Úr mindent megmagyarázó jelenése előtt még egy új szereplője is akad a drámai vitának. A hallgatóság soraiból föllép egy ifjú s meglehetősen terjengősen, de éles, boncoló ésszel szól hozzá a dolgokhoz. Az ő – Elihu – beszédeit azért kellett a szerzőnek beiktatnia, mert Jóbnek a vita során sok olyan állítást engedett meg, amely nem maradhatott felelet, cáfolat nélkül. Ezeket az új szereplő sorra veszi, kiigazítja s a vitát még egy új szemponttal is előbbre viszi: a szenvedés alakítja, neveli, új értékek elnyerésére segíti a lelket. A költő számára nem

túlságosan hálás feladat az ilyen száraz, cáfoló beszédsorozat beiktatása, meg is érzik rajta, hogy hanyatló költői inspirációval végzi, de mégsem hallgathatta el.

Annál nagyobbat lendül azután, amikor a viharban megjelenő Istent szólaltatja meg. Istentől tudjuk meg, hogy a szenvedés valóban titok, a gondviselés misztérium; ezen azonban nem szabad csodálkoznunk, hiszen számunkra az egész teremtés titokzatos. Aki a természet tüneményeit nem érti, hogyan akarja fölérteni Isten intézkedéseit? Kicsiny az ember Isten teremtményeihez képest is; nem tudja uralma alá hajtani a szörnyetegeket sem –, hogyan vállalkozhatnék hát arra, hogy meghódítsa az isteni titkok elrejtett világát? Hibázott Jób, hibáztak barátai: nem bölcsekedni kell, hanem alázatosan, Isten felségétől megborzadt lélekkel tekinteni a misztériumokra.

Nemcsak Jóbnak, hanem minden bölcselőnek el kell érkeznie a vallomáshoz: „Én, oktalan, az Úrral vetekedtem. Befogom szám. Bizonyal rosszul tettem”.

Ez annak a fejlődésnek végső állomása, amelyen őszinte, el-elbukó, de alapjában igazságot kereső lelkek általmennek; ez a tisztulás a drámai költeménynek boldog tisztázódása, kibontakozása, kifejelete.

A dráma összekuszált szálai idetorkollanak, ebbe a nagy kibontakozásba, hogy kicsiny az ember nagy zárt kapuk döngetésére és megnyitására, alázatosnak kell lennie a végtelen kérdéseivel szemben.

A probléma ekként kiszélesedik. Már nemcsak a szenvedés kérdéséről van szó, hanem inkább a bölcsekedés problémájáról. Nem az a lényeg, hogy Jób szenvedett, hanem hogy a szenvedő Jób és boldog barátai egy életrejtélynek végső okát fürkészték s kereső útjukon eltévedtek. Legnagyobb tévedésük pedig az volt, hogy túlzottan sokat gondoltak magukról s nem vették észre eszük elégtelenségét a lét roppant kérdéseivel szemben.

Jób könyve tehát nemcsak korának azt a balhiedelmét cáfolja meg, hogy a szenvedés mögött mindig büntetést kell keresni; nem is csupán a szenvedés és gondviselés viszonyát vizsgálja, hanem ezen keresztül az ész és kinyilatkoztatás, tudás és hit viszonyát. Emberi keresést és isteni választ állít egymással szembe s megállapítja az emberi tudás és keresés korlátait. A fergetegből mennydörgő Isten nem tárja föl a földi szenvedés természetfölötti motívumait, de figyelmeztet arra, hogy vannak ilyen motívumok, amelyeknek felfedezésére csekély az emberi ész.

Ez Jób könyvének a mélysége és modernsége, ez benne az örök és az időszerű, ezért mélyen emberi és mélyen isteni.

A fordítás

Ezért az időtálló időszerűségért kellett Jób könyvét újra lefordítani. Fájt ugyanis, hogy Jób könyve egyrészt a bibliának legművészebb, legköltőibb könyve s másrészt meg, hogy a katolikus híveknek nagy része nem olvasta még. Bizonyára azért nem, mert úgy, ahogyan a Vulgátában kapjuk, nehéz, fárasztó olvasmány, a szükséges, de az egységes hatást mégis zavaró aljegyzetek miatt valóságos tanulmány.

Íme, a magas ormokhoz ösvényeket vájunk és könnyebbé tesszük a hozzájuk jutást, a biblia ormai pedig itt maradtak előttünk járatlanul, csak az igen bátrak és erősek számára hozzáférhetően. Azért kellett Jób könyvének olyan fordítását elkészíteni, amely lehetőleg tanulmányok nélkül, egyszerre érthető és élvezhető. Úgy gondolom, katolikus költők tartoznak azzal a bibliának, hogy költői könyveinek költői fordításáról gondoskodnak. S mivel a magyar fül alig érez verset ott, ahol rímet és ritmust nem talál, azért kellett ennél a jambikus, párrímes formánál megállapodni. Hiszen az eredeti szöveg ritmusának törvénye és titka még megoldatlan talány.

A verses fordítással sokkal többet szántunk adni az olvasónak, mint rímeket és ritmusokat. A költői fordítónak valóságos restaurátornak kell lennie, mint a festőnek, aki évezredek óta rongálódó ősi festményeket renovál: a rég elfakult színeket élénken kihozza, a hézagokat biztos intuícióval kitölti, az összefüggéseket helyreállítja, az egész művet nem a nehezen és körülményesen tanulmányozó ész, hanem a látó szem számára élvezhetővé teszi.

És úgy kell ma Jób vigasztalása! A jelen és jövő magyar Jóbjaira gondolok; sebzett szívekre, összetört sorsokra, örök kérdésekkel viaskodó elmékre, kételyektől sebzett, sötétben tapogatózó, gyötrő kérdéseken tépelődő szellemekre.

Igaz, azóta már hozzászólt a nagy kérdéshez a Megváltó, őbenne, az ő keresztjében megértjük, hogy Golgota nélkül csonka lenne maga a teremtés, befejezetlen az Isten kinyilatkoztatása. A kereszt többet árul el az Úr titkaiból, mint az egész természet. Mert csak a kereszt alatt értjük meg, hogy Isten így szeret. Sok buja páfrányerdőnek érdemes volt összemorzsolódnia, hogy a péppé zúzott tropikus őserdők kitermeljenek egyetlen tökéletes gyémántszemet. Sok-sok emberszívnek kellett összezúzódnia, hogy kinyilvánuljon a szenvedésünkig leszálló, velünk szenvedő Isten szeretete. Ha nincs szenvedés, Isten legszentebb titka sohasem tárul fel az emberiség előtt.

Mi Jób tükrében azt is meglátjuk, hogy mily keveset látnánk az újszövetség fénye nélkül, s a zordon sorok olvasása után úgy tudunk örülni a megváltásnak s a nagy kérdés boldog megoldásának, mintha ma jöttünk volna a nyitjára.

Íme, ilyen szempontok vezették a fordítót s ezért nyújtja át könyvét a Jób fájdalmaiban vonagló testvérszíveknek abban a reményben, hogy a szent könyveket sugalmazó Lélek szándékai teljesebben bennük s az ősi könyvből tanulságot, erőt, vigasztalást merítenek.

I. fejezet¹

Volt Husz földjén egy férfiú, kinek Jób volt a neve. Ez a férfiú feddhetetlen volt és igaz, istenfélő és gonosztól tartózkodó. És született neki hét fia és három leánya, vagyona pedig hétezer juh volt és háromezer teve, ötszáz iga szarvasmarha és ötszáz szamár; cselédje is igen sok volt, úgy hogy ez a férfiú túltett az összes napkeletieken. A fiai pedig vendégséget szoktak adni házankint, kiki a maga napján, és meg szokták hívni a három nővérüket is, hogy evésben, ivásban velük tartsanak. Valahányszor a vendégség napjainak sora lejárt, Jób elküldött értük és megszentelte őket; majd korán reggel felkelt és egészen eléggő áldozatot mutatott be külön mindegyikért. Monda ugyanis: Talán vétkeztek a gyermekeim és áldották Istent a szívükben! Így járt el Jób mindenkor.

Egy napon pedig, amikor eljöttek az Isten fiai, hogy az Úrnál jelentkezzenek, a sátán is közöttük volt. Mondá neki az Úr: Honnét jössz? Az felelé és mondá: Szerzte bolyongtam a földön és bejártam azt. És mondá neki az Úr: Észrevetted-e szolgámat, Jóbot? Nincs hozzá hasonló férfiú, feddhetetlen és igaz, istenfélő és a gonosztól tartózkodó! Felelé neki a sátán és mondá: Vajon hiába istenfélő-e Jób? Nemde te körülkerítetted őt és a házát és egész vagyonát; megáldottad kezemunkáját és gyarapodott jószága a földön! De bocsásd csak rá egy kissé a kezedet és verd meg mindenét, amije van, akkor bizony szemtől szembe áld téged! Monda erre az Úr a sátánnak: Nos, a kezedbe adom mindenét, amije van; őreá azonban ne nyújtsd ki kezedet! Erre eltávozott a sátán az Úr színe elől.

Amikor pedig egyik napon Jób fiai és leányai ettek és bort ittak elsőszülött testvérük házában, hírnök jött Jóbbhoz és monda: A marhák éppen szántottak, a szamarak pedig legeltek mellettük, amikor rajtuk ütöttek a sabeusok és elhajtottak mindent, a szolgákat pedig kard élére hányták; csak magam tudtam elmenekülni, hogy hírt hozzak neked. Mikor ez még szólt, máris jött egy másik és monda: Az Isten tüze hullott le az égből, leütötte és elemésztette a juhokat és a szolgákat; egyedül én menekedtem meg, hogy hírt hozzak neked. De még ez sem fejezte be a beszédét, máris jött egy másik és mondá: A kaldeusok három rajba állva meglepték a tevéket és elhajtották őket, a szolgákat pedig kard élére hányták; csak magam menekedtem meg, hogy hírt hozzak neked. Míg ez beszélt, íme jött egy másik és mondá: Fiaid és leányaid ettek és bort ittak elsőszülött testvérük házában, amikor hirtelen hatalmas vihar kerekedett a sivatag felől, megrendítette a ház négy sarkát úgy, hogy az összeomlott és rászakadt gyermekeidre és meghaltak; egyedül én menekedtem meg, hogy hírt hozzam neked. Ekkor felkelt Jób, megszaggatta ruháit, megnyírta fejét, leborult a földre, imádkozott és mondá:

Mezítlen jöttem ki anyám méhéből
És mezítlen térek oda vissza;
Az Úr adta s az Úr elvette,
Amint az Úrnak tetszett, úgy lett,
Legyen áldott az Úr neve!

Mindezekben nem vétkezett Jób az ajkával és nem beszélt semmi dőreséget sem Isten ellen.

¹ Jób könyvének prózai fejezeteit szóról-szóra vettük át a Szent István Társulat 1934-ben megjelent bibliafordításából.

II. fejezet

Történt pedig egy napon: amikor eljöttek az Isten fiai és jelentkeztek az Úr előtt, a sátán is eljött közöttük és a színe elé állott; az Úr pedig kérde a sátánt: Honnét jössz? és az felelé és mondá: Szerre bolyongtam a földön és bejártam azt. És mondá az Úr a sátánnak: Észrevetted-e szolgálomat, Jóbot? Nincs a földön hozzá hasonló férfiú: feddhetetlen és igaz, istenfélő és a gonosztól tartózkodó! És még ragaszkodik a jámborsághoz, holott ellene ingereltél, hogy ok nélkül sújtsam! A sátán pedig válaszola neki, mondván: Bőrért csak bőrt, életéért azonban mindent odaad az ember, amije csak van; bocsásd csak reá kezedet és verd meg a csontját és a húsát, akkor majd meglátod, hogy szemtől szembe áld az téged. Mondá tehát az Úr a sátánnak: Nos, kezedbe adom őt, de kíméld az életét!

Eltávozott tehát a sátán az Úr színe elől és Jóbot undok keléssel sújtotta tetőtől talpig; az pedig a szeméten ülve, cseréppel vakarta le magáról a gennyet. Mondá pedig neki a felesége: Mégis megmaradsz jámborságodban? Áldd az Istent és halj meg! Ő pedig így szólt hozzá: Balga nő módjára beszélsz! Ha a jót elveszük Isten kezéből, a rosszat miért ne vennők? – Mindezekben sem vétkezett Jób az ajkával.

Jób három barátja pedig értesült mindama szerencsétlenségről, mely őt érte, s eljött hozzá, kiki a maga lakóhelyéről: a temáni Elifáz, a súhi Baldád, és a naamáti Szófár; megegyeztek ugyanis, hogy együtt elmennek, felkeresik és megvigasztalják. Amikor pedig még távolról felemelték szemüket, meg sem ismerték, mire fennhangon sírni kezdtek, megszagatták ruhájukat és port hintettek fejük fölé az ég felé. Azután hét napon és hét éjjelen át a földön ültek vele és egyikük sem szólt hozzá egy szót sem, mert látták, hogy igen nagy a fájdalma.

III. fejezet

Átkozott a nap, amely engem termett”.

Ezek után megnyitá Jób az ajkát,
S megátkozá a születése napját:

Vesszen ama nap, amely engem termett,
S az éj, melyen mondák: „Íme, lám, fiúgyermek!”
Ama napot lepje halál, sötétség,
Isten a mennyben véle ne törődjék.
Halál árnya borítsa és sűrűség,
Fedezze el halálos keserűség.
Vad fergeteg vegye a birtokába,
Ne sorozzák év, hó, napok sorába.
Meddő legyen éjjele, foganatlan,
Sose töltsék el kacagásban, dalban.
Őt átkozzák, kik napjaikat perlik
S a szörnyek szörnyét döfésre ingerlik.
Hajnal kerülje el és fény ne várja,
Csillaginak húnyjon le szempillája!

Mért tárta meg a méhet, amely hordott?
Mért hozott létre, mikor csak nyomorgok?
Bár pusztultam volna el rég a méhben,
Vagy épp, amikor kapuján kiléptem!
Hej, jobban jártak bíz a korcs-szülöttek,
A magzatok, kik fényre sose jöttek!
Mért fogadott atyám ölébe engem?
Mért ringattak tápláló anyamellen?

Jó volna most mélységes csöndbe lenni,
Nagy békeességben együtt szenderegni
Királyokkal, kik sírokat emeltek
Maguknak, melyek már romban hevernek;
Vezérekkel, kik nagyok voltak rangban
És dúslakodtak ezüstben, aranyban!

Ott a gonoszak többé nem tombolnak.
A lankadozók többet nem loholnak,
És együtt laknak a hajdani foglyok
Robottisztjükkel, aki rájuk morgott.
Kicsinyt hatalmas többé már nem vádol.
A szolga immár nem függ az urától.

Nyomorultnak mire való az élet?
Mit keres itt a keseredett lélek?
Hívják, keresik a halált, de nincs meg.
Ássák, miként kincskeresők a kincset.
Vágyaktól űzve, elepedve várnak
Órájára a nyíló alvilágnak.
Minek lenni, ha utunk el van rejtve,
Ha fonalát az Isten eltekerte?

Nem élek már, csak hangos sóhajtáson,
Mint víz bő árja, ömlik zokogásom.
Mert amitől borzadtam, elért engem,
Jaj, reám szakadt, amitől remegtem!
Nincs békességem, nincs nékem nyugalمام,
Élért a harag, megnehezült rajtam.

Jób szenvedélyes kifakadása arra készíti barátait, hogy vitába szálljanak vele. Három vitasorozat következik most. Ezekben a barátok fejtegetése Jób válaszaival váltakozik. Az első vita folyamán még csak általánosságban állítják a jóbarátok, hogy Isten bűneinkért küldi ránk a csapásokat, és azzal kecsgetetik Jóbot, hogy ha megtér, visszanyeri korábbi boldogságát. A második vitában már határozottan Jóbra alkalmazzák vakmerő véleményüket. A harmadik vitában már csak két barát vesz részt, tovább vitatva – okosan és szellemesen – a hagyományos szenvedés-elmélet igazát.

IV-V. fejezet

„Az Úrral szemben ember meg nem állhat”.

Válaszolt pedig a temáni Elifáz és mondá:

Nem könnyű néked rendre válaszolni,
De túláradt elménknek ki kell folyni.

Lám, te sokakat oktattál, neveltél,
Támolygó embert sokat fölemeltél.
Lankadt karokat erősekké tettél,
Megrogyant térdbe új erőt öntöttél.
S most, hogy rádcsapott Isten zúzó karja,
Zokon esik, és kapkodsz zavarodba.

Hová lett Istenfélelmed, türelmed?
Kitartásodból csak idáig tellett?

Te azt véled, hogy jók is töröltetnek,
Hogy igazak valaha tönkremennek?
Nem. Igaza van a tapasztalatnak:
Kik rosszat vetnek, rosszat is aratnak.

Isten lehell – és máris tönkremennek,
Mint kiket Isten szelei sepernek.
Úgy járnak ők, mint megdühödt oroszlán,
Ki is körüljárt, bömbölvén, orozván,
Végül rátörnek vagy elpusztul étlen,
Sok kölyke pedig szanaszerte széled.

Elmondom: titkos szó hangzott az éjbe,
Halk-halk nesze fületem lopva érte.
Mikor mély álom borult a világra,
Én forgolódtam gyötrő álmot látva.
Rettegés bújkált mindenik tagomban,
A félelemtől csontomig vacogtam.
Mellettem egy szellem suhanva szálla,
S felborzadt testem minden szőre-szála.
Valaki állt ott. Nem vettem ki arcát,
De hallottam halkan suttogó hangját:

„Az Úrral szemben ember meg nem állhat,
A tisztában is lelhet Isten vádat.
Lám, angyalai, kik állnak körötte,
Nem hibátlanok, nem tiszták előtte.

Nos hát, mit vártok, kicsi vályogházak,
Porba alapzott, porból lévő vázak?
A moly megőröl. Reggeltől estére
Leomlotok. Senkisésem veszi észre.
Kihúzzák majd sátratok cövekét is,

S kialszik az a kis, balgatag bölcsesség is”.

„Egy oka van a bajnak, s az: az ember”.

Hát csak kiáltozz! Meglátjuk, felelnek
Panaszaidra a fentlakó szentek?

Valóban úgy van: az istentelent
Őli az Úr haragja idelent.
Láttam ugyan balgát gyökeret verni,
De aztán átok alatt elheverni.
Hamar elpusztul, ha volt is, családja,
Védtelen vész a törvény kapujába.
Nem marad övé, bármit hordott egybe,
Feni rá kardját éheseknek serge.

Nem a föld és por okai a bajnak!
A nyomorúság nem a földből sarjad.
Ha telve van nyomorral, gyötrelemmel:
Egy oka van a bajnak, s az: az ember!

Én az Istenhez fordulnék helyedben,
Őt kérném meg, hogy legyen segedelmem:
Ki hatalmas, ki csodákat visz végbe,
Művei számát nincs, ki kifürkéssze;
Ki esőt küld le, úgy hogy ő szavára
Böven szakad víz az egész határra,
Az elesettet ekként fölemelve,
A szomorkodót jólétbe helyezve;
Ki széttépi az álnok cselszövését,
Hogy ne láthassa tervelt műve végét;
Ki meg is akaszt minden fondor tervet,
Mert minden csalfa csalárdságot elvet;
Ki akarja s nappal megbotlanak,
S vakoskodnak, mikor még süt a nap;
Ki megment gonosz nyelvek pallosától,
Szegény nyomorgót az erős karjától,
És így reménye nyílik a nyomornak
S a gazok is csak zárt szájjal morognak.

„Az Úr sebez, de gyógyírt is ad rája”.

Ne vesd meg hát, mikor az Isten dorgál.
Boldog férfiú, kit az Isten próbál.
Hat nagy veszélyből kimenekedik
S nem éri őt utól a hetedik.
Az Úr sebez, de gyógyírt is ad rája.
Megver, de így is javadat szolgálja:
Nagy éhínségben megment a haláltól;
Vészben ellenség hatalmas hadától.
Biztonságban vagy nyelvek ostorától
És nem kell félned a mező vadjától.
Éhínség tör rád: akkor sem kell félned.
Jön a pusztulás: semmire sem véled.
Szántód kövei néked meglapulnak,
A vadállatok lábadoznak.
Mindig épségben tudhatod a házad.
Sátradbba dülő ellenség nem hághat.
Meglátod, lesz majd magzatod bőségben,
Sarjad lesz annyi, mint fűszál a réten,
Tisztas kort érve szállhatsz majd a sírba:
Érett gabona, épp betakarítva.

Ez biz így van. Végére jártunk annak.
Vedd tudomásul, jegyezd meg magadnak.

VI. fejezet

„Lelkem gyötrelme lázas szóra támad”.

(Jób válaszol Elifáznak.)

Jób pedig felelvén mondá:

A szavaim bizonynal keserűek,
De nagy bánat szorongatja a szűmet.
Kegyetlen bírám, ezt is vesd a fontra,
Mily ínségbe jutottam, mily nyomorba!
Súlyosabb az, mint a tenger fővénye.
Ezért beszéltem panaszomban félre.

Isten nyilai be sajognak bennem!
A mérgüktől, jaj nincsen hova lennem.
Bizsergő mérgük lelkembe ivódik.
Úr rémítése ellenem civódik.

Bóg-e az állat kevert abrak mellett?
S a vadszamar, ha fűből bőven tellett?
De én johomnak nincsen kellő étke.
Szám ízetlen, mint tojás sóltan széke.
Miket illetni előbb átallottam,
Most be kell érnem és telnem azokban.

Bárcsak az Isten létemet ne húzná
És nyomorult életem összezúzná!
Fölemelvén nagy kezét kivégezne,
S nyugodni térnék, ha kinnal is menne.

Nem látok célt és az erőm is elmén,
Hogy kínomat békében elviselném.
Az én erőm nem ércek erőssége,
Az én testem nincs kemény kőből vésve.

„Korty vigaszért számítottam csak rátok”.

Íme, magamban nincsen segedelmem,
S barátaim is cserben hagytak engem.
Pedig az vét az Úr félelme ellen,
Ki felelit szánatlan hagyja cserben.

Mint sivatagban sivár vádi-medrek,
Melyek azelőtt vízzel kecsgettek,
Jégzajláskor még zavarost dagadtak,
De a bőségben végképp elapadtak,
Té és tova cseregvén kanyarogtak
S minden cseppjükkel ürbe párologtak,
A témái, sébai karavánok
Kortyot keresni elmentek utánok,
Kósza vándor kereste bizakodva
S elenyészett a sívó sivatagba:
Ekként ti is hűtelen patak-módra
Nem méltattok egy hús enyhítő szóra.

Hisz tőletek nem is kincseket kértem.
Nem kívántam, hogy harcoljatok értem.
Nem vártam azt sem, hogy kiváltanátok:
Korty-vigaszért számítottam csak rátok.

Tanítsatok, igen, s én hallgatok,
S ha rosszat szóltam, csak oktassatok.
De mért szidtok, ha tán rosszat beszélek?
Vennétek a beteg szavait szélnek.
A nyavalyás embernek bús beszédit
Az igaz lelkek megbocsátják, védik.
S tik csak szapultok, csak feddésre szabtok
Beszédeket és engem kiforgattok.

De ha vitát kezdtetek, ám legyen.
Nem hazudok, feleim, figyelem!
Csak józanon, bölcsen ítéljete,
Lelkem inye azért még nem beteg
Megismerni a hiú hazugságot.
Im az igazság! Rajta, hallgassátok:

VII. fejezet

„Fut az éltém, mint takács vetélője”.

Vitézi sor az élet itt a földön.
Napjaimat bamba béresként töltöm.
Amint árnyékért eped a rabszolga
S bérét kéri, ha elfogyott a dolga:
Napjaim épp oly üresen döcögnek.
És éjtszakáim hevesen gyötörnek.

Fektémben kérdem: Hej, mikor lesz hajnal?
Keltemben kérdem: Mikor fogy a nappal?
S jóllakom kinnal a szürkületig,
Testem féregbe, porba öltözik.
Húsom át van adva a rothadásnak,
Bőröm zsugorgva fölfakad, kiszárad.

Fut az éltém, mint takács vetélője,
És tűnik a fény, a remény belőle.
Az éltém már pár percnyi lehellet,
Öröm nem virul többé én szememnek,
És nem lát engem, nem lát többet ember,
Már nem leszek – és Te sem kísérsz szemmel.

Elenyész éltém, mint a kósza felhő,
Ki sírba szállott, onnan vissza nem jó.
Nincs, ki onnét házába visszatérne,
Elment s nem látja őt ismét a fészke.

Ezért én sem türtőztetem a számat.
Lelkem gyötrelme lázas szóra támad.
Óceán vagyok, avagy tenger szörnye,
Hogy bétaszítál fulladt tömlőcömbe?

Ha gondolom: elfekszem nyoszolyámon
S megkönnyebbít a feledtető álom:
Akkor küldesz rám rettegető álmat,
Akkor ijesztgetsz, hogy rémeket látok.

A csontjaim halált, halált epednek,
És fulladást, hogy végre meggebedjek.
Undorodom. Már nem kívánok lenni.
Kímélj, Uram, hisz létem merő semmi!

Mi az ember, hogy olyan nagyra tartod
És harcán tartván folyton látó arcod
Meglátogatod minden este, reggel,
Kipróbálván keserves küzdelmekkel.

Meddig, Uram, még meddig maradsz nálam,
Nem hagyván időt lenyelhetni nyálam?

Mondd, szívek fölött örökdő Istrázsa,
Mért lettem én nyilaid célos tárgya?
Most önmagamnak lettem fájó terhe,
Vajon bűnöm a károdat művelte?

Töröld el még az életemben vétkem,
Előbb, mintsem a porba kéne térnem.

Ma hallgass meg, hisz későn lehet holnap,
Ha már átadtam testemet a pornak.

VIII. fejezet

„Így jár mindaz, ki nem épít az Úrra”.

(Baldád első beszéde.)

És felelvén a súhi Baldád mondá:

Meddig beszélsz még itten össze-vissza?
Mint a sebes szél, úgy dől szádnak szitka.

Isten tán csak nem mível hamisságot?
Nem csederíti el az igazságot!

Családodnak nyilván nagy volt a vétke –
S az Úr átadta bűnei kezébe.
De ha te mostan az Urat keresnéd,
Ha tiszta volnál s igaz szívvel esdnéd,
Ő fölserkenne bizonyára érted
És újra rakná megérdemelt fészked,
Úgy hogy előbbi sorod merő semmi
Ahhoz képest, mit veled akar tenni.

De jó lesz mostan a múltba tekintned.
Vizsgáld meg kissé a mi eleinket,
S ne nézd ezt a tegnapi nemzedéket,
Melynek léte árnyyszerű alig-élet.
A mélységből szóltak a régi bölcsek,
Igaz igékre oktattván a földet:

– Nincs papirusznád, csakis a mocsárban,
Nem terem káka, csakis a vízárban,
Mikor a fű még virul szerén-szerte,
A szomjazó nád sápadtan hever le:
Így jár mindaz, ki nem épít az Úrra,
Ki gyökerét nem Istenébe fúrja.
Annak reménye, mint ökörnyál, vézna,
Erődje, mint pókháló fonadéka,
Mert a pókvár nagy bizodalom volna,
Ha minden neszre össze nem omolna.

– Az istentelen úgy nő, mint a dudva,
Hajtásit dúsán a nap felé dugva;
Gyökérszálai a szirtes hegyeknek
Kavicsai közt dúsán tekeregnek.
De ha kiirtják, megtagadja kertje,
A régi helye: soha nem ismerte!
Legföljebb sovány vigaszára válik,
Hogy a gaz mindig megújra csirázik.

A jámbor megvan Isten védelmében,
De az álnokot nem vezeti kézen.
Bízzál! Betölti nevetéssel szádat,
És ajkadon még nagy ujjongás támad!
A rád acsargót eléri a szégyen,
És az ő sátra már seholse lészen.

IX. fejezet

„Ki védheti igazát Isten ellen?”

(Jób felel Baldádnak.)

És felelvén Jób mondá:

És mondá Jób: Bizony úgy van az rendben,
Ki védheti igazát Isten ellen?
Nehéz dolog az Úrral pörre kelni,
Ezret kérdez s egyet se tudsz felelni.
Bölcs szívében, hatalmas erejében
Ki maradhat büntetlen, ellenében?

Ő hegyeket indít meg észrevétlen,
Hegységeket forgat fel nagy dühében,
Kimozdítja sarkaiból a földet,
Oszlopai inogván megrendülnek.
Parancsol a napnak és fényt nem áraszt,
Csillagjaira szab ki pecsétzárát.
Ő vontat fel a magas égnek boltját.
Nagy lábai a tengert megtapodták.
A csillagokat Ő tüzte a mennyre,
Őt dicséri a Kaszás, Göncöl, Medve.
Nagy műveit ki tudná kifürkészni,
Sok csudáit valaha készre nézni?

Eljő hozzám, de anélkül, hogy látnám,
S nem akadok fenn szóltan távozásán.
Nem tilthatom, ha bármit elragadna.
Ki kérdezi meg, mit mért tesz haragja?
Dühe útján nincsenek akadályok,
Lába alatt sírnak az óceánok.
Vele szemben igazamat se védem,
Hanem inkább bírám irgalmát kérem.
Hisz bátor tőle kiáltozva kérek,
Meghallgatást önála nem remélek.

Mert összezúzna engem fürgeteggel,
Ok nélkül is ellepne sebhelyekkel.
Percre sem hagyna lélekzetet vennem,
Keserúséggel töltene be engem.

Ő az erősebb és igazam mellett
Hú tanúim kiállni hogyan mernek?
Mernék mukkanni, magam igazolva,
Zavart beszédem magam ellen szólna.
Bár benső vádtól félnem sose köllött,
Mindent meguntam, a léttől csömörlök.

Eh, egyremegy! – mondom magamba – persze,
Lesújt ő egyként gonoszra, kegyesre.

Ha sújt, ám sújtson, öljön meg, csak rajta!
De igazának vesztét ne kacagja!
Bűnösöké lett a föld, bétakarva
Az Igazság orcája. – Ő akarta!

A napjaim, valaha gyors heroldok,
Elrohantak s nem voltam soha boldog.
Elrepültek, mint nádszálcsonakok,
Mint étkeikre lecsapó sasok.

„Nincsen ki köztünk igazságot tenne”.

Már gondoltam: Dehogy! Így nem beszélek!
Eztán vidámabb arcot öltve élek. –
Jaj, nem lehet! Kínom marcangol engem,
És jól tudom, föl nem oldozol engem.

Minek a gyarló ember fáradása,
Ha úgylis tudja, hogy minden hiába?!
Mosakodjam bár hóba, szúzi hóba,
S lúggal mossam kezemet ragyogóra:
Te bemártanál s hagynál szennygödörben,
S ruháim is undorodnának tőlem.

Nem emberrel áll itt az ember szembe.
Nincsen, ki köztünk igazságot tenne,
Nincs harmadik, ki őt épp úgy, mint engem,
Megítélné, hogy szava teljesedjen.

Hej, ha a vesszőt suhogtató karja
S nagy rémítése többet nem zavarna,
Akkor nem félnék s szólalnék felette! –

De mit szóljak félelmek közepette?

X. fejezet

„Elnézed híved szörnyű pusztulását”.

Nekem már csömör, utálat az élet.
Folyást engedek lelkem keservének.
Keserűn szólok: Ne kárhoztass, Isten!
Mondd, mi a vég, ok, ítéleteidben?
A jót elnyomni, az jólesik néked,
De a gonoszok szándékát elnézed.
Engem nyomorgatsz, kezed alkotását,
Elnézed híved szörnyű pusztulását.

Pedig nem húsból vagyon a szemed,
Nem úgy látsz véle, mint az emberek.
Nem ember-évek a te éveid
S előtted tárva állnak vétkeink.
Tudod, hogy semmi gonoszt nem tettem,
S nincs, ki kezedből kiragadna engem.

Kezed, mely formált, alkotott egészen,
Most ily hirtelen újra tönkretészen?

Úgy formáltál, miként az agyagot –
S most műved mégis szétesni hagyod?

Nemzvéen kiöntél, akár a tejet.
A méhben sajtaként gyúrtál engemet,
És ottan hússal, bőrrel öltöztetve
Csonttal, inakkal illesztettél egybe.
Adtál életet és adtál kegyelmet.
Te örködtél a lélekzetem mellett.
Szívedbe rejtetted ezt s elmédbe zárod –
S vétkeimet látod – és meg nem bocsátod.

De mikor tiszta vagyok s igazam van,
Mért kell leledznem nyavalyában, bajban?

Ha tisztán járok és fölemelt fővel,
Te levágsz engem megdühült erővel.
Vadászol rám, mint egy királyi vadra,
Hajszolt prédádat büszkén mutogatva.
Hajtókkal törtetsz oroszlánod ellen;
Megnőtt haraggal üldözöl te engem.

Bár hagyta volna pusztulni anyámban,
Mikor nem láttak, mikor én se láttam.
Anyám méhéből sírba vittek volna
És voltaképpen nem is éltem volna.
Éltemnek vége. Mindenek elmúltak.
Vonulj el tőlem, hogy kissé viduljak.
Hadd legyek boldog, mielőtt még innét
A halál-árnyak országába mennék,
Hol zűrzavar és iszonyú homály van,
S nincs vissza-út az összevisszaságban ...

XI. fejezet

„Mintha dél lenne, ragyogó lesz éjed”.

(Szófár első beszéde.)

És felelvén a naamáti Szófár, mondá:

Mit se adjunk erre a tele szájra?
Válasz nélkül maradjon csácsogása?
Elnémítson minket sok fecsegésed?
Feddő szót se kapjon gúnyos beszéded?

Mondád: szavadban nincs folt, nincs szeplő se,
Hibátlan állasz az Úrnak előtte.

Ó bár az Isten maga megszólalna,
És teellened megnyílnék az ajka!
Föltárná bölcsessége (föl ki méri?),
Hogy dőre szódat egyszer számonkéri.

Isten nyomdokát talán te megérted?
Tán tökélyének partjait elérted?
Magasabb az a kék ég magasánál,
Mélységesebb a barna alvilágnál.
Szélessége nagyobb a tengereknél,
Hosszúságát a földdel nem mérhetnéd.
Ha törvényt látand s eljő ítéletre,
Ki állhat majd meg Istenével szembe?
Mert ő isméri az emberi lelket,
Látja a bűnét és meg nem kegyelmez.

A kevély, balga férfi térjen jóra!
Kapjon féket a vadszamár csikója!
Szíved erősítsd, karod hozzá tárd ki.
Ne túrd kezedhez, hogy tapadjon bármi.
Akkor szeplőtlen állhatsz és szilárdan,
Fölemelheted tiszta arcod bátran.
Akkor gondjaid elfelejtheted,
Olybá veszed, mint elfolyt vizeket.

Mintha dél lenne, ragyogó lesz éjed.
S mikor már hinnéd, hogy itt az enyészet:
Mint hajnalcsillag, felragyog az élted.

Csupa öröm lesz a te reménységed.
Szeretkedintesz s pihenőre térhetsz.
Ha lefeküdtél, nem kell felijedned,
Sokan keresik sugarát kegyednek.

Míg a rosszak szemei elepednek.
Elvesznek bizton, meg nem menekednek.
Iszonyúság az, amit ők remélnek,
Ami rájuk vár, attól borzad az lélek.

XII. fejezet

„A nagy Istenről nem mondtatok újat”.

(Jób felel Szófárnak.)

Mire Jób válaszolt, mondván:

Ti magatokról igen sokat véltetek,
Holott elcsépelet dolgokat beszéltek.
Nekem is volna eszem, mint tinéktek,
Az enyémnél nem nagyobb bölcsességtek.

Míg dús voltam, hallgatott szómra Isten.
Azért gúnyolni jó okotok nincsen.
Szerencsétlenség megvetés a bére –
Véli a gazdag és rúg a szegényre.
Istent ingerlő hálátlan garázda
Vígán megvan – s bőséget lát a sátra.

A nagy Istenről nem mondtatok újat:
A madarak is ilyen nótát fújnak.
Fürge halacskák órára csacsognak,
S kérdezd a barmot: ugyanígy kioktat.
Ó, hiszen minden Alkotóját áldja.
Kezében vagyon minden földi pára.
Csak íny kell hozzá, hogy ízüket érezd,
Csak fül kell, hogy a hangjukat megértсед.

Igaz: bölcssek, tapasztaltak a vének.
De semmiség ez az ég Istenének

Bölcsességéhez, erejéhez mérten:
A tanács lelke fenn lakik az égben!

Ha mit leront, te föl nem rakhatod,
Ha mit lezár, ki nem bocsáthatod.
Egyszer vizet önt – s minden úszik, árad.
Egyszer visszatart – és minden kiszárad.

Nála az erő, és ő lát előre
A tévesztőre és a tévedőre.
Felfoghatatlan, szertelen hatalma
A tanácsosok eszét megzavarja.
Királyok övét tépi ukra-fukra,
Rabláncot fűzvén görnyedt derekukra.
Főpapokat vetkőztet meztelenre,
Hatalmasok hatalmát leteperve.
Visszavonja a vének bölcsességét,
Ékesszólóknak ékes szép beszédét.
A királyokat szégyenbe taszítja,
A nagy-erősek övét meglazítja.
Minden mélységet és titkot feloldoz,
Napfényre hoz minden homályos dolgot.

Ha akarja, bukottak talpra állnak,
Népek megnőnek – s újra sírba szállnak.
A föld vezérit önmagukra hagyja,
S bolyonganak útvesztő sivatagba,
Mint a részegek, támolyognak ottan,
Isten fényétől szörnyen elhagyottan.

XIII. fejezet

„Vitatkozni az Istennel kívánok”.

Ezt mind láttam és ti sem tudtok többet,
Íme nálamnál nem vagytok különbek.
Én azonban most rátok fittyet hányok,
Mert vitatkozni Istennel kívánok.
Ó kontárok ti, kik hamisat költnek,
Inkább hallgatni lett volna a bölcsebb.

Ugyan mire jók ilyen hazugságok?
Ugyan nem szorul a nagy Isten rátok.
Ti részrehajlók voltatok iránta,
Ő igazáért csalfa szókat gyártva.
Pedig nem lehet pártoskodó nyelvvel
Félrevezetni: hiszen ő nem ember.
Isten pártjára részrehajló emlék
Nem találják meg az Úrnak kegyelmét.

Ha egyet mozdul, rettenet száll rátok.
Föltámadása iszonyat és átok.
Kevély szavatok sárba lesz majd omló,
Gögös beszédtek hamuhoz hasonló.

„A pörbeszédre gondosan készültem”.

Amit gondolok, kiöntöm a számon.
Aztán jöjjön rám akármi, nem bánom.
Húsomat tépem, éltemet veszélynek
Tegyem is bár ki: szólok és nem félek.
De nyílt igéim üdvösségre válnak,
Hisz nem úgy állok előtte, mint álnok.
Hallgassatok rám, figyelve feszülten:
A perbeszédre gondosan készültem.
Rajta hát, van-e, ki vitára szállna?
Mégsem megyek majd némán a halálba!

Föltétel gyanánt csupán kettőt kérek,
És akkor bátran járulok elébed:
Azt, hogy súlyos, nagy kezed vedd le rólam
S hogy rémítésed szűnjön meg valóban.
Aztán jövel, föltárhatsz a vétkem,
S én felelek majd, vagy Te felelsz nékem.

„Jaj, elrejtetted előlem az orcád”.

Jaj, elrejtetted előlem az orcád.
Ellenségednek látsz s a bajt hozod rám.

Mért kergetődzöl hányatott levéllel?
Mért száradt polyvát űzni szerteséjjel?
Ifjúkoromnak bűneit idézed?
Amit felrőttál régen, egyre nézed?

Szűk kalodába nyomorgatod lábam,
Kémkedve járdalsz mindéltig utánam.
El kell pusztulnom, mint szú-ette fának,
Mint a moly-rágta, elavított ruhának.

XIV. fejezet

„De hej, nem így van az ember reménye”

Az asszony múló-életű szülötte
Alig él s máris gond borong fölötte.
Tűnik, mint árnyék, hervad, mint virágszál,
Kidől, mint agg fa, melyben már szú rágcsál.

Ugyan, miért is tartod érdemesnek,
Uram, hogy szemed vádlón raja vessed?
Botlásaidnak úgylis az a titka:
Fogantatása már nem vala tiszta.
Úgylis kevés az ember holdja, napja,
Határt szabtal ki s át nem ugorhatja.
Hadd öt magára, kínját hadd pihenje,
Míg véget vet robotjának az este.

A fának, igen, annak van reménye:
Ha kivágják, újra hajt csemetéje.
Ha el is aggik ott lenn a gyökérzet
S az enyészet a törzsökével végzett:
Mégis, ha vízhez jut, menten föléled,
S úgy hajt, mint a tavalyi ültetvények.

De az ember, ha egyszer eltemették
Az anyaföldbe mezítelen testét,
Elmegy, elenyész, és aztán nincs többet,
És soha többé nem látja a földet.

A tenger vize egyszer kiapadhat,
A Nílus árja egyszer elakadhat,
A kerek égbolt egyszer elenyészhet:
De a holt ember többé föl nem ébred!

Ó bár eldugnál a mély alvilágban,
Dühöd évadján biztonságos zárban,
S ha haragodtól nem kéne már félnem,
Rendelnél újra, rám gondolva, élnem.
Ott lenn győzködve napról-napra várnám,
Mikor váltasz le, meddig hagysz el árván.
Végre hívnál, kis másod után vágyva
Lenyújtnád jobbod a bús alvilágba
Értem – s én akkor meg is ragadnálak
És jelentkezvén ott maradnék nálad.
Te akkor többé nem néznéd a vétkem.
Megszámlálnád kegyesen minden léptem.
Bűnöm bezárnád arany tarsolyodba,
Lepecsételve és ki nem bogozva.

De sejt, nem így van az ember reménye!
Halála, mint omló hegy szétesése;
Mint elsodort sziklának szakadása,
Mint mosott kőnek lassú elkopása.

A szív reményét épp így teszed tönkre.
Levágod őt és elmén mindörökre.
Elváltozik az arca holtra váltan,
S végképp meneszted őtet a halálban.
S már nem tudja, hogy ott fenn mi történik?
Fiait szitkok vagy áldások érik?
Csak önmagáért dúlja őt a bánat,
Csak fájni tud már, fájni önmagának.

XV. fejezet

„Mi is az ember, hogy tiszta lehetne?”

(Elifáz második beszéde.)

És felelvén a temáni Elifáz, mondá:

Aztán bölcsre vall az ily széllel bélelt
Istent bíráló, mihaszna ítélet?
Lázadozol és az Urat se féled.
Nincs benned igaz, áhítatos lélek.
Haszontalan szád gonoszság ihlette,
Nyelved az Urat káromlón illetve.
Én kárhoytatlak? Nem! De önnön szájad,
Az maga emel ellenedbe vádat.

Vajon első embernek születél-e?
A halmok előtt jöttél talán létre?
Isten tervébe bé vagy tán avatva?
Minden bölcsesség néked van fenntartva?
Mit tudsz, ugyan mit, mihez mi nem értünk?
Mit értesz olyat, mihez mi nem fértünk?
Vannak itt vének, vannak köztünk öszek,
Van itt atyádnál jóval is idősebb.

Isten vígaszta. Nála van a béke.
S te gátat emelsz álnokul elébe.
Nagytermészeted szemed villogtatja.
Miért ragad el dühöd indulatja?
Mért fuvalkodik lelked Isten ellen?
Mi készit ily szókra, miféle rossz szellem?

Mi is az ember, hogy tiszta lehetne?
Hogy lenne igaz az asszony szülötte?
Hisz még az ég is tisztátlan szemében!
Szentjeiben sincs bizalma egészen.
Nos hát, mit szóljon a halandó ember,
Átalítva minden förtelemmel?

„A gonoszat valami mindig bántja”.

Figyelj ide! Most íme elbeszélem,
Amit tanultam vagy magam szemléltem.
Mikor a földön csak őseink laktak
S idegenekkel még nem kavarodtak,
Akkor vették a bölcsék atyáiktól –
Tanításuk e dolgokról imígy szól:

– A gonoszat valami mindig bántja.
Tudja, letelik egyszer zsarnoksága.
Gyötrődik benső, félelmetes lármán,
Mikor nincs is vész, ott setteng az ármány.
Jobb öneki, ha a sötétség rejti,
Mert mindenütt retteg, a kardot sejt.
Szükség bántja és szorongás aggasztja:
Sasok fognak majd lakmározni rajta.
Jön a nagy homály és úgy csap le rája,
Mint ellenségre a harcok királya.
Mert rossz kezét emelte Istenére,
A Mindenható most szembeszáll véle.

Fölvonul az Úr, rohamra megy rája,
És iszonyú pajzsával agyonvágja.

Kövér zsír fénylett hajdan az arcáról,
Lógott a háj potrohos derekáról.
Letelepült üres, elátkozottan
Álló házakban és lakást vett ottan.
De nem is marad dúsgazdag örökre!
Nem ver állandó gyökeret a földbe.
Egyet lehell s elvétetik a lelke,
Hogy ágait is száraz láng perzselje.
Ivadékában bíznék, de hiába –
Hiú remény, mert kihál a palánta,
Még mielőtt a napjai betelnek,
Letört ágai többé nem zöldellnek.

A szőlőtő elveszti bilingáit,
Elhányja az olajfa dús virágait.
Haj, meddő a gonoszak ivadéka,
És a sátruk tűznek lesz martaléka.

Ki bajt fogant, majd bűnt is szül az végre,
Csalárdságot szül, cselt érlel a méhe.

XVI. fejezet

„Isten célpontnak tűzött ki magának”.

(Jób felel Elifáznak.)

És felelvén Jób, mondá:

Ilyen fecsegést fülem sokszor hallott.
Terhemre való vigasztalók vagytok.
Be üresek az ilyen beszédek,
Ha nem a bánat, mi beszélni késztet!

Én is tudnék ám ilyen szép beszédet,
Hogyha ti az én bőrömben lennétek.
Én is találnék cifra, ékes szókat,
Miközben fejem bánattól lekókad.
Számmal öntenék erőt szívetekbe,
Ajkamát búsan, szánon petyegtetve.

De mit tegyek? Nem enyhülök, ha szólok,
S nem hágy el búm, ha csendbe burkolózok.
Igen elnyomott a fájdalmas élet,
Hisz minden tagom merő semmivé lett.

Vádol engem sömörögös bőröm ránca.
Bósz ellenségem hírem sárba rántja.
Egybegyűlvén rámszúdult vad haragja,
Fenyegetően fogát vicsorgatja.
Ugyan kitátá ellenemre száját,
Nagy kínjaimmal töltvén be étvágyát.
Kiszolgáltattál engem a gonosznak,
Arcul csapdostak, gyaláztak a rosszak.

Be megronttattam, ama híres gazdag,
Beteg tagjaim be összezúzattak!

Isten célpontnak tűzött ki magának.
Az ő lövői körülöttem állnak.
Ágyékaimat az Úr hasogatja,
Tépett beleim a földre kiontja.
Rámrohantában rést üt rajtam résre.
Magdagadt arcom síró kesergésbe.
Beteg bőrömet ócska zsákba húztam,
Kevély szarvamat föld porába fúrtam.
Szempilláimra homály árnya szállott.
Arcom egy veres daganattá váltott.
Holott mocskos szó el nem hagyta számat
És tisztán küldtem ég felé imámat.

„Az égben lakik dolgaim tudója”.

Föld, el ne takard az én vérontásom,
Hogy ő lehessen égbe-sikoltásom.
Mert lesz még, aki a jó ügyet óvja:
Az égben lakik dolgaim tudója.

Az ember únja szószátyár barátit,
De könnytől vakult szeme Istent áhít,
Hogy legyen bíró Istennel perében,
Úgy ahogy bíró ő az emberében.

Mert íme gyorsan elfogynak az évek,
S elmegyek arra, honnan meg nem térek.

XVII. fejezet

„Az alvilágban kell már ágyat vetnem”.

Hisz életem elröppenő lehellet.
A Halál virraszt gyors napjaim mellett.

Nem vétettem. Az Istennél a részem.
Mégis a szemem elúszik egészen.
Te légy tanúm! Különben kéz a kézben
Ki vállalhatna kezességet értem?
Barátaim igen értetlenek,
Nem szabad, hogy végül ők győzzenek.
Az effajták másnak fűt-fát hazudnak,
S saját fiaik nagy nyomorba jutnak.

Az emberek most mind rajtam röhögnek,
Példálózna, szinte arcomba pöknek.
Szemem elsírtam sok keserűségben,
És tagjaim itt állnak ösztövéren.

Az „igazak” most szörnyülködnek rajtam:
„A képmutató bennrekedt a bajban!
Az igaz kitart útján hóban, hóben,
A tisztakezű gyarapszik erőben!”

Hát csak jöjjenek, akik idejöttek!
Úgy vélem, köztük nem találok bölcsét.

Az életem már a halálba süllyed.
Szívem szétfoszlik. Mindig több derű lesz.
Az éjt elnyeli az új világosság,
A fény kévéi az új napot hozzák.

Az alvilágban kell már ágyat vetnem.
Vajon a remény odakísér engem?

Az enyészetnek mondom: ó atyám!
És a férgeknek: testvérem! anyám!
Hol lesztek akkor, remények és álmok?
Meglátom-e azt, amit ugyan várok?
Leszáll-e vélem poklok fenekére
Hajszolt szívemnek pihentetésére?

XVIII fejezet

„Hja bíz így jár az Istentagadó”.

(Baldád második beszéde.)

És felelvén a súhi Baldád, mondá:

Mikor lesz már e szóbeszédnek vége?
Várok, várok: ugyan nem térsz-e észre?
Mi sem volnánk tán oly oktalan barmok,
Oly tisztátlanok, mint ahogy te tartod.

Szíved dühében, tépő bánatában
Azt gondolod, hogy a világ magában
Áll itt, s helyükről elmennek a szirtek,
A kedvedért, mert balgán imígy hitted.

És mégis igaz! A gonosznak fénye
Kioltatik, és nem ég többé mécse.
Hajlékában a pislogó szövétnak
Helyt ad a barna, suttogó sötétnek.

Saját ereje lesz a gyöngesége,
Elernyed lassan régi peckes lépte,
Fonadék fölött, hurok fölött csektet,
Lépő lábai rejtett törbe esnek.
Tör van számára minden útra rejtve,
Ösvényein már várja a kelepce.
Már mindenünnen rájatör a rémség,
Hogy elgáncsolja és befonja léptét.

Régi erőit az éhség fogyasztja.
Bordáit inség, koplalás apasztja.
S az elsőszülött fia a halálnak:
A bélpoklosság szép bőrére támad.
Bizodalmas házából kiragadja
És az Iszonyat királyának adja.
Hajlékában a pusztulás ver sátrat,
A szétszórt kénkö üszkei szikráznak.

Ott lent elszárad az egész gyökérzet,
Fent a koronán rág-rág az enyészet.
Emlékezete elfeledve léssen,
Nem említik már nevét az útszélen.

Kitaszítottak, fényből a sötétbe.
Nem látja már őt a föld kerekége.
Népe között nem marad fia, sarja,
Nincs bús tanyáján, akit hátrahagyna.
Rettentő sorsa, ítélete napja
Iszonyattal hat keletre-nyugatra.

Hja biz így jár az Istentagadó,
Akinek nem kell a Mindenható.

XIX. fejezet

„Tudom bizonynal, él a Messiásom”.

(Jób felel Baldád második beszédére.)

És felelvén Jób mondá:

Még meddig búsítottok és meddig öröltök?
Immár tized íze, hogy velem pöröltök.
Ha tán tévedtem is, nem ártalmatokra.
Miért keverték hát mégis gyalázatba?
Tudjátok meg tehát: Meg nem érdemeltem,
Hogy Isten hálóval vette körül lelkem.
Ihol én felszóval kiáltom: Erőszak!
S Isten meg nem hallgat, pörölyre pörölyt csap.

Íme én jajgatok s nincsen, ki ítéljen.
Az utam eltérült, sötét az ösvényem.
Isten legurítá fejem koronáját,
Leszaggatta rólam jóhírem ruháját.
Megszállt, megostromolt testemen keresztül,
Kitépte reményem minden gyökerestül.
Haragja fölgerjedt szegény fejem ellen,
Ellenségnek nézvén körülfogott engem.
Portyázó hadai reámrohanának,
És a sátram mellett tábort csinálnak.

Az isten elhajtá testvérimet tőlem.
Messzi kerül mostan minden ismerősem.
Csak jöttmentnek néznek a régi zsellérek,
Szolgálóm szemében már semmit sem érek.
Csak ha szépen kérem, mozdul a cselédem,
Szám bűzös lehétől szörnyed feleségem.
Semmisem vagyok az utcagyerekeknek,
Ha rájuk kiáltok, szemembe nevetnek.
Régi bizalmasim tőlem undorodnak,
Akiket szerettem, ellenem morognak.
Alázott csontjaim bőrömhöz tapadnak,
Csak fogaim körül épek még az ajkak.

Ó legalább ti, ti, feleim, szánjátok
Az Isten kezétől sújtott jóbarátot!

Vajha szavaimat valaki jegyezné!
Amit most mondandok, kőtáblába edzné!
Ki adand vaspennát, ki ad ólomvesszőt,
Kemény szirtbe vésőt, kősziklába metszöt?

Mert tudom bizonytal: él a Messiásom.
Feltámaszt ő engem s nem lesz pusztulásom.
Régi ép bőrömmel ismét körülvészem,
S én őt, Istenemet, a testemben nézem.
Én látom őt, nem más, önszememmel nézem:
Keblembe van téve ez az én reményem.

Nos, miért hajszoltok akkor, jó barátok?
Bajom gyökeréül miért csak bűnt láttok?
Jobb lesz, ha féltetek a torló kardélet.
Tudjátok meg, hogy lesz – lesz egykor ítélet!

XX. fejezet

„A hitetlennek ujjongása kurta”.

(Szófár második beszéde.)

És felelvén a naamáti Szófár, mondá:

Elmém hányódik és válaszra hajlik.
Bennem gondolat gondolatra zajlik.
Oktatásodból gúnyod is kiérzett,
Azért értelmem válaszolni késztet.

Mióta csak ember lakja a földet,
Te is tudod, mind vallották a bölcsek:
A hitetlenek ujjongása kurta,
Öröme csak egy pillanatra futja.
Emelkedjék bár az egekig gógje,
Érjen bár döllyfös feje a felhőkbe:
Elenyész egyszer végképp, mint a trágya,
„Ugyan, hová lett?” – kérdi, aki látta.

Elszáll, mint az elérhetetlen álom,
Tűnődöl rajt, mint éji látomáson.
A szem, mely látta, többé nem találja,
És régi helye nem ismer nyomára.

Ivadéka a nagy nyomorban megcsünt,
Mindent elvesztett vagyonával együtt.
Ifjú bűnétől gennyes minden csontja,
És nem lesz nyugta, míg nem tér a porba.

Édes ugyan a gonoszság zamatja,
És nyelvével jólesőn nyalogatja,
Mégforgatja, óvja és el nem hagyja,
Kényes ínyén sokáig visszatartja: –
De étke, melyet dédelgetett éppen,
Kígyó méreggé lesz a bensejében.
A vagyont, melyet habzsolt, kiokádja,
Kihajtja azt belőle Isten átka.
Áspisok mérgét szívta föl magába, –
S most marja, rágja viperák fulánkja.
Undorral tekint tejre, mézre, vajra,
Csak csömört csörget a gyönyör patakja.
Szájához viszi étkét, hogy lenyelje,
De nem talál ízt benne már a nyelve.

A szegények kunyhóit lerombolta.
Ledől háza, mert telkét úgy rabolta.
Aki kincsekkel magát teletömte,
Amit megszerzett, maga teszi tönkre.
Mothos gyomrával mindég falni vágyott –
S a végén kihányt minden gazdagságot.
Szűkölködik gazdagság közepette,
Szívét minden fájdalom elővette.
Amikor észér gyomra már betelne,
Rázúdúl az Úr tüzes veszedelme.

Mikor hadait ellene zúdítja,
Vasfegyver elől rohan a rézíjba.

Lövedék hatol át a tömött testen,
A penge nyomán epéje kifreccsen.
Rémület tör rá, teljes a sötétség,
Gyújtatlan lángok gyúlnak, hogy emésszék.
Tűznek prédája minden népe, sátra.
Ég, föld támadnak ellenében vádra.
Háza kincseit aki kapja, marja ...
Ki is kifosztja a nagy harag napja.

Ím, a rossz ember örök fizetsége,
Ím, így bűnhődik balgatatag beszéde!

XXI. fejezet

„Nem megy rosszul itt a gonoszoknak”.

(Jób megfelel Szófár második beszédére.)

És felelvén Jób, mondá:

Most csüngjetelek figyelemmel a számon,
S gúnyolhattok utána, azt se bánom.
Tán csak nekem is szabad feleselnem?
Tán nem csoda, ha elfogy már türelmem.
Ujjaitok tegyétek ajkatokra,
Hallgassatok szavamra álmélkodva.
Rémülök én is, ha meggondolom,
Végigfut rajtam hűvös borzalom.

Nem! Nem megy rosszul itt a gonoszoknak!
Fölemelkednek s egyre tollasodnak.
Vénséget érnek, békén megmaradnak,
Ivadékaik seregestül vannak.
Házuk nyugton van, bizton, zavaratlan,
Isten ostora hátukon nem csattan.

Meghág bikájuk s nem hibázza sorját,
Ünőjük ellik – nem vetélve borját.
Magzataikat vígan kibocsátják,
Ivadékuk gond nélkül ropja táncát.
A gonoszok tamburán énekelnek,
Síp, vidám dobszó mellett táncra kelnek.
Nagy jólétükben esznek, isznak, fálnak,
S ha halni kell, hamar és könnyen halnak.

Pedig azt mondták az ég Istenének:
„Ugyan, hagyj nyugton! Mit törődünk véled?
Hogy őt szolgáljuk? Hát ki az az Isten?
Ima? Szolgálat? Szükség arra nincsen!”

Valóban talány ez a nagy szerencse.
Ki érti Istent? Mi velük a terve?
S ugyancsak ritka, hogy kialszik mécsük
S eléri őket megérdemelt végük.
Ritkán lesz a rossz, széltől sodort pernye,
Kis szalmaszál, szélvészttől elseperve.

Igaz, hogy „Isten a fiakban büntet”.
De ez sem oldja a mi rejtélyünket.
Ne a fia, ő, ő lássa a végét,
Önmaga igya az Isten epéjét!!
Ha már évei száma el van vágva,
Mi gondja rá, hogy mit csinál a háza?

Igaz, dőre, ki Istent kitanítja,
Hogy a bölcsességnek hol, mi a nyitja?
De lám, ez meghal épen, friss erőben,
Vagyona, kincse vala neki bőven,
Boldogan élt itt, hájas volt pocakja,
Délceg csontjait dús velő itatja; –
Az pedig meghal lelke panaszával,
Hogy nem élhetett a világ javával. –
S végül a porban együtt szenderegnek,
Egyként prédául a kukac-seregnek!

Eh, jól esmérem eszetek járását,
Ellenem irányzott gondolkodását.
Rám mutogattok: „Hol a nagy úr háza?
Íme a bűnöst Isten megalázza!”

Ám kérdenétek, kik világot láttak,
Bezzeg ők nékem igazat adnának:
Kíméli Isten a gonoszt halálíg,
Jól megy néki dolga holta napjáig.
Elferdült útját ki veti szemére?
Ha rosszat mívelt, ki fizet meg érte?

Gyászban kísérik ki a temetőbe,
Ékes sírjának képe lesz az őre.
Halotti leplén édesdeden alszik,
Körül a menet sóhajtása hallszik.

Mért vigasztaltok hát engem hiába?
Kirí szavatok álnok hamissága!

XXII. fejezet

„Bűneid miatt bánik rosszul véled”.

(Elifáz megkezdi a harmadik vitát.)

És felele a temáni Elifáz és mondá:

Ha jó a jó, nem az Istennek haszna.
Az igaz ember önmagát vigasztja.
Ösvényeinek tökéletessége
Sajátmagának válik előnyére.

Nem azért fenyít Isten, mert őt féled.
Bűneid miatt bánik rosszul véled.

Mert zálogot igaztalanul vettél
És sok szegényt mezítelenné tettél.
Nem adtál vizet csigázott utasnak,
Az éhezőtől cipőd megtagadtad.
„Azé a föld, kinek erős a karja.
A tekintetes lakhatik csak rajta!”
Üres kézzel ment el tőled az özvegy,
Árvák feléd tárt karját összetörted.
Ezért vesznek most köröskörül török,
Hogy borzalomtól borzadoz a bőröd.
Fényed beborult s a roppant homályban
Alámerülsz, mert mindenütt vízár van.

„Mindenhatódat alássan kövesd meg”.

Nézd, mily magas a csillagok zenitje –
S Isten fölülről néz le a zenitre!
Te kérdezed: „Vajh, a felhők homályán
Keresztül hogyan ítélné pályám?
Mozog az égnek egész boltozatja,
Felhő leplétől dolgunk nem láthatja”.

Az óvilág ösvényét követnéd-e,
Melyen járt a gonoszak nemzedéke,
Akiket Isten időnek előtte
Fojtott belé az ádáz vízözönbe?
(Kik mondák az Istennek: Tehetetlen!
Hagyj minket békén lakni fertelemben.
Pedig ő ada minden jókat nekik,
S ők nem keresték eszökkel az égit.
Az igazak e dolgok hiú voltát
Látták s végüket előre gúnyolták:
Az álnokságnak semmivé lett dolyfe,
Maradékukat égi tűz megölte.)

Békélj meg hát az Istennel, Jóbom,
És részed léssen sok áldásban, jóban.
Isten intelmét szeretettel vedd be,
Igaz igéit mélyen véssd szívedbe.
Mindenhatódat alássan kövesd meg,
Ha mi jogtalan, távoztatván vedd meg.
A sáraranyt tekintsd mulandó pornak,
Ófir kincsét kavicsként megtiporjad.

Akkor majd bírod a nagy, erős Istent.
Ő léssen néked aranyad és kincsed.

Léssen az Úr gyönyörűséges hozzád,
Te Alkotódhoz emeled föl orcád.
Ha rimánkodol esennen, meghallgat,
Be is válthatod minden fogadalmad.
Te tervet szósz – s íme sikerül minden,
Ösvényeidre szerencsét szór Isten.

Mert az Úr minden fölemelt főt üldöz:
A lesütött szem látja meg az üdvöt.

Kiszabadul még az ártatlan lélek,
És ezt köszönje szűztiszta kezének.

XXIII–XXIV. fejezet

„Ó, bár tudnám ügyemet elétárni!”

(Jób felel Elifáz harmadik beszédére.)

És felelvén Jób mondá:

Ma is súlyos panaszt áraszt az ajkam,
De súlyosabb az Isten keze rajtam.
Ó bátor tudnám egyszer megtalálni,
Széke előtt ügyemet elé tárni!
Megindulna védekezésem árja,
Nagyon figyelnék minden válaszára;
Nem úgy, hogy jogom erővel lesújtsa,
Ne hatalmának döntsön szörnyű súlya,
Hanem döntsön közöttünk az igazság
S a győzedelmet az érvek arassák.

De hiába indulok Napkeletnek,
Vagy Nyugatnak: az Urat nem lelem meg.
Nem találom útnak eredve, délen,
S Észak felé: nem látom, el nem érem.
Nem látom őt meg, akármerre űzöm –
Ő azonban lát: aranyat a tűzön.

Húséges lábbal nyomdokába léptem,
Ösvényeiről soha le nem tértem.
Szent volt előttem a parancsa, rendje,
Ajka igéje keblembe volt rejtve.

De ő kitart, őt senki nem téríti.
Ha mit akart, rajtam beteljesíti,
És sok hasonlót, mit felőlem végzett.
Azért színére gondolni is félek.

A Mindenható megrémített engem
És igen lankadt, ájult a szív bennem.
Ő üldöz engem és nem a sötétség!
A vak homálynál inkább sújt a kétség.

„Mintha az idők el volnának dugva”.

Mintha az idők el volnának dugva
Az Isten elől. A gonosz nem tudja,
Hogy felvirrad rá az ítélet napja.
Gonoszát mivel és az Isten hagyja!

Vannak, akik a cöveket eltolják,
Akik a mások nyáját elrabolják.
Az árvának szamarát elkötötték,
Az özvegynek zálogul viszik ökrét,
Az utakról a szegényt letaszítják,
A nyomorultak számát gyarapítják.

Miattuk mások vadszamar módjára
Vadonba menvén leshetnek prédára;
Vetnek, aratnak, mindég, mindég másnak
S elnyomóiknak szölején kapálnak.

Mezítelenül, ruha nélkül hálnak
Csípős derén a hűvös éjszakának.
Hegyi záporok megerednek, hullnak –
Ők fedél nélkül sziklához simulnak.
Még az anyamellet is elrabolják,
Csecsemőik számára bitorolják.

Korgó gyomorral mezítelen testek
Hordják a kévét, rakják a keresztet.
Soványan – kövér olajat taposnak:
Dől az olaj, dől – de ők szomjúhozna.

A feldúlt várban bús halálra váltak
Sebzett lélekkel nyögnek, kiabálnak –
S az Úr odase a szörnyű imának!

Bezzeg, kik a fény ellen lázadoznak,
Az Úr útjain sosem mutatkoznak.
Már pirkadattal ölik a nyomorgót
Vagy sötét éjjel osonnak az orzók.
A házasságtörő a vakhomályba
Úgy búvik bele, mint egy álruhába.
Nem nappal megyen, éjszakai gyászba
Tör be a régen kiszemelte házba.
Úgy jár az éjben, mintha nappal lenne,
Úgy fél a naptól, mintha halál lenne.

Nem így van tán? Ki hazudtol meg engem?
Vagy ki talál tévedést beszédemben?

XXV. fejezet

„Íme előtte még a hold se fényes”.

(Baldád harmadik beszéde.)

És felele a súhi Baldád és mondá:

Félelmetes hatalom vagyon abban,
Ki rendet tart az égi magasokban.

Ki ismeri seregeinek számát?
Kire nem küldi szét világosságát?

Lehet embernek igaza fölötte?
Lehet-e tiszta az asszony szülötte?

Íme, előtte még a hold se fényes.
Csillag-tisztaság itt nem elégséges.

Hogy is vélhetné az embert elégnek?
Hisz rothadás ő és nyomorú féreg.

A következőkben Jób szerepet cserél. Elveszi a szót ellenfelei ajkáról. Megmutatja, hogy ő is ismeri Isten nagyságát, hatalmát. Ő is vallja a gonosz bűnhődését, de ezt éppen barátjaira hárítja vissza: ha tudjátok a gonosz ember végét, miért nem vigyáztok jobban a beszédeitekre? Jób is tud ódát zengeni az isteni bölcsességről, sőt egy gyönyörűen fölépített költeményét olvassa fel vagy mondja el barátainak, az isteni bölcsesség lelőhelyéről.

De minél nagyobb lesz így a megegyezés Jób és barátai között, annál rikoltóbban áll előttünk az ellentét az igaz ember lelkülete és sorsa között.

A barátok már el is hallgattak, újat mondani már alig tudnának. A szerző viszont még néhány Jób ajkára adott gyönyörű elégiával élezi ki, mennyire igaz lélek volt Jób, milyen érthetetlenül szörnyű az állapota, s mennyire felforgatja a hagyományos elmélet az igazságot, mikor ennek a jeles embernek még a becsületét is elrabolja. A régi felfogás tehát nem vigasztalja meg a szenvedőt, sőt inkább sértegeti, nagy csapásai fölé még Istenével is szembeállítja s becsületét is elrabolja.

Jób tehát „pörét megnyerte”, a szenvedésnek, mint bűnhődésnek magyarázata megdőlt, de annál kínzóbban mered most már Isten felé a kérdés: mi értelme van hát akkor a szenvedésnek?

Ezzel a dráma feszültségének csúcspontját éri el, szinte kilátástalannak látszik a kifejlet.

XXVI. fejezet

„Mekkora lehet művének egésze?”

(Jób nyolcadik válasza.)

És felelvén Jób, mondá:

Te úgy pártolod az Urat, mint gyengét,
Mint rokkantat, kit önereje nem véd.
Mint oktalannak, adsz néki tanácsot,
Megragyogtatván saját tudományod,
Kitanítva és szépen megnevelve
Azt, aki beléd a lelket lehelte.

Íme nyögnek a lelkek és az árnyak
Mély fenekén a szörnyes óceánnak.

A mélység tárva van az Úr szemének.
Mez nélkül áll ott a síri enyészet.

A menny sarkát kifeszíti az űrbe,
A földet is a semmi fölé tűzve.

A felvizeket tömlőkbe tette,
Terhüket bíró, sötét fellegekbe.

Elleplezé királyi székes házát,
Fölvonván felhőfoszlányok fátylát.

Köröskörül kört írt az óceánba:
Ott van a napfény és homály határa.

Csak egyet int, és a magas egeknek
Oszlopai inogván megremegnek.

Hajdan a tengert ketté hasította,
Fortélyával Ráhábot lesújtotta.
Zuhantá karját e tekergő rémre,
S szép csillagokat lehelt rá az égre.

Pedig ez mind csak útjának szegélye.
Mekkora lehet művének egésze?

Kik alig bírjuk suttogó beszédét,
Hogy valljuk ki hangjának mennydörgését?

XXVII. fejezet

„Ártatlanságom vallom mindhalálig”.

(Jób kilencedik válasza.)

És Jób folytatta mondását imígyen:

– Oly bizonyos, mint ahogy él az Isten,
Aki kiforgat engem igazamból,
S aki engem keserűséggel rombol:
Hogy valamíg lélegzet vagyok bennem
S Isten orromon enged még lehelnem,
Ajkam nem fordul soha hazug szóra,
Hamisságot álnokul kikoholva.

Nincs igazatok! Ezt állítom váltig.
Ártatlanságom vallom mindhalálig.
Nem, nem engedek szívem igazából.
Lelkemnek tükre egy percre se vádol.

Akik vádolnak, majd gonoszul járnak,
Jaj leszen annak, aki nékem támad.

„Mert szörnyű lesz a gonosz ember vége”.

Imát mond a gonosz. De mit remélhet?
Hogy emelkedjék égbe álnok lélek?
Egyszer eljön rá a szorongás napja,
S kiáltását az Isten nem fogadja.

Lehet-e néki Isten örömére?
Hívhatja-e őt bármikor kedvére?

Ím rámutatok az Úrnak kezére,
Szándékainak titkos rejtekére.
Lám, lám, tudjátok az ottfennvalókat:
Mért beszéltek hát hiábavalókat?

Úgy ám, rossz lesz a rossz embernek vége,
Az erőszakos zsarnok öröksége.
Fiai a kardélre sokasodnak,
Sarjadékai nagy ínségbe rognak.
A döghalál viszi őket a sírba,
És özvegyük nem borul rájuk sírva.

Legyen néki homoknál több ezüstje
S a szép ruhát, miként agyagot gyűjtse:
Köntösét az igaz ölti magára,
S ártatlané lesz sok ezüst-marhája.

Háza omlatag, mint a moly lakása,
Mint a csószöknek tákolt kalyibája.
Gazdagon tér aludni éjtszakára,
S reggel felvirrad – semmitsem találva.
Úgy tör reá az ínség, mint a zápor,
Mint vad árvíz sodorja ki lakából.
Felkapja őt rettegés zuhatagja,
Mint perzselő szél, fújja, elragadja.

Jön, jön az Isten, hogy vadul lelőjje,
S eszeveszetten menekül előle.
Az Úr füttyent, két kezét összecsapja
És a hajtókat mind-mind rászalasztja.

XXVIII. fejezet

Himnusz az isteni bölcsességről.

Megvagyon helyük az ezüst ereknek.
Az arany-ércek mélyben tekeregnek.
Az ember eljut a vasnak helyére,
Kiolvad néki a hegyi kő érce.
A föld mélyéből a rezet kivájja.
Világot derít minden vak homályra.

Enged neki a halálos sötét is.
Kihozza lentről a homály kövét is.
Lábai a halál-tájrát hatolnak,
Tárnákban és bányákban zakatolnak.

Olyan helyen, mely távortart magától
Mindent, ott lebeg, emberektől távol.
Kenyértermő, dús szántóföldek roppant
Alapját tőrja, kősziklák robbant:
Hátha aranyat talál a rögükben,
Vagy zafírt lelhet felturkált kövükben.

Ragadozó madár még nem járt arra,
Saskeselyű karma még nem kaparta.
Kevély vadak nem látták még, mi van lent,
Fene oroslán azon által nem ment.

De az ember reátámad a köre,
Folyók fenekén vág utat előre.
Felforgatja a hegyet fenekestül,
Aknákat vág zord kőszálon keresztül.
Szeme rámered minden drágaságra,
S rejtett kincset hoz lentről napvilágra.

... De ... ki talál a Bölcsesség helyére?
Az Értelem lakához ember odaér-e?

A hozzá-utat ember nem ösméri.
Élőknek földjén soha el nem éri.

A mélység mondja: Nincsen, nincsen bennem!
A tenger szól: Nem rejti őt a medrem.

A Bölcsességet nem viszik vásárra.
Nem sárarany, nem is ezüst az ára.
Hozzá képest mit ér az indus szőnyeg?
Sardonixért sem adják a vevőnek.
Meg nem válthatod kristályos üveggel,
Aranyedényt is kínálhatsz tömeggel,
Finom kristály és tengeri korállók
Értékéhez őt ne hasonlítsátok!
Drágagyöngynél többet ér birtoklása.
Mi hozzá a zafírkő csillogása?
Nem ér föl véle Kus sárga topáza,
Sem drágamívű, ékes aranyváza.

Hol bukkanunk hát rá a Bölcsességre?
Ó mondjátok, hol az Értelem széke?

Az élők elől el van, el van zárva,
Lelőhelyét fennszálló sas se látta.

Kérdezd a Halált vagy az Alvilágot:
„Ösvényére a mi szemünk se látott,
Csak messziről hallánk valamit róla.”
Lelőhelyének – Isten a tudója.

Ő látja a föld széleit nagyon
És mindazt, ami ég alatt vagyon.

Midőn kiszabta a vizek mértékét,
Szeleknek súlyát, esőknek törvényét,
Dörgő, csattogó villámok csapáját:
Szemei már a Bölcsességet látták.

Látta az Isten, vizsgálta, szerezte,
Az embernek meg törvényévé tette:

„Ím a Bölcsesség: engem, Istent, félni!
Ím az Értelem: rossz útra nem térni!”

XXIX. fejezet

Elégia a régi szép időkről.

S Jób folytatá: Hej, haj, de jó volt hajdan,
Mikor még Isten szeme vala rajtam!
Úgy ragyogott fölöttem, mint a lámpa,
Bizton léptem világánál homályba.
Szövétnekének fényén jártam bátran
S Isten velem járt, megőrizte sátram.

Hej de jó volt javakoromba, régen,
Családaimnak szerető körében!
Mégfürdethettem lábam tejbe-vajba,
Sziklán is termett nékem az olajfa.

Ha meg a város kapujához mentem,
Ülőhelyet biztosítottak mentem.
Az ifjúság félenken vonult hátra,
Az agg is fölkelte és úgy maradt állva.
A nagyurak szavukat abbahagyták,
Ujjal takarván mindenik az ajkát.
Elnémultak a főfő fejedelmek,
Inyökhöz tapadt szárazon a nyelvek.
A fül, mely hallott, boldognak kiáltott,
A szem, mely látott, szinte fennen áldott.

Mert hozzám sírt a gyámolatlan árva,
Minden szegénynek én valék istápjá.
Mind engem áldott, aki veszni indult,
Az özvegy is, mikor szívében kín dült.

Mert az igazság, a helyes ítélet
Palástommá és fejem díszévé lett.
Én lettem szeme a világtalannak,
Ki sánta volt, én lába lettem annak.
Minden szegényben gyermekemet láttam,
Idegenek ügyét is jól meghánytam.
Az álnoknak állkapcsát összetörtem,
Foga közül a zsákmányt kiütöttem.

A tanácsban is lesték véleményem.
Változtatni nem mertek az enyémen.
Ha szavaim fejükre permeteztek,
Hozzátenni ahhoz már mitse mertek.
Csak a szájukat tátották epedve,
Mint jókorjött tavaszi fergetegre.
Mosolygásomnak kedves ragyogását
Jónéven vették, láttam jó hatását,
Ösvényeiket én irányítottam,
Mint főember, főhelyen ültem ottan,
Mint seregében a királyi ember,
Mégis telve jósággal, türelemmel.

Soká eléltni, mint a délceg pálma,
Fézkemen halni – ez volt lelkem álma;
Úgy, hogy vízérben gyökérzik a lábam
És friss harmatban fürdik minden ágam.
Dicsőségemet korom szaporítja
S új diadalra viszen kezem íjja.

XXX. fejezet

„Tekintélyemet elvitte a szellő”.

S most csúfot úznek belőlem suhancok.
Apáikat se méltatám, hogy barmot
Őrizzenek kutyái közt a nyájnak.
Dolgozni véznák, élni is silányak.

Ténferegnek elaszottan a pusztán,
Nyomorúságban, koszban, sose tisztán.
A bokrok mellől sóskát, fűvet tépnek,
Rekettyegyökért, fakérget – kenyérnek.
Mivel a tolvajt mindenütt hesentik,
Irhájukat a sivatagba mentik.

Ott nyirkos mélyén barna barlangoknak
Vagy hegyi folyók vadonában laknak.
Bogáncsbokrot választanak tanyának.
A lombok közt harsányan kiabálnak
Az emberek közül őket kiverték,
Mert ostobák, senkifiai, kergék.

S most ezek rólam verseket faragnak,
Suttyó legénykék fölöttem kacagnak!
És nem átallnak félve messze szökni
Vagy közeledvén rút arcomba pökni.

Nézem ezt az immáron minden féket
Lehántott, gáncsot vető csöcseléket.

Ösvényemet föltépték, rajtam dúlnak,
Romon, résen át ellenem zúdulnak.
Tekintélyemet elvitte a szellő,
Boldogságom tovatűnt kósza felhő.

„Jaj, zokogásra fordult már a hárfám”.

Most hát szétömlik énrajtam a lelkem,
Ínség napjai torkon fognak engem.
Csontjaimat vad fájás hasogatja,
Minden erem fáj, rágnak, rágnak rajta.
Ruhámat Isten megragadta, rázza,
Fojtogat ruhám varrott fejnyílása.

Én, sárba vetett por-hamu könyörgök,
De Te, Uram, nem hallod meg, ha hörgök.
Kegyetlen lettél hozzám, jaj, kegyetlen,
És ostor csattog szigorú kezében.

Fölemeltél, a szél hátára kaptál,
Aztán erővel, újra földre csaptál,
Hogy végül átadj engem a Halálnak
Hajlékába, hol holtak gyülekezve várnak.

Ki se nyújtsa kezét, aki rimánkodik?
Ne könnyítsen magán, ha összeroskad is?
Ne fájjon, akire rátörnek a napok?
Ne zokogjon sorsán, aki élőhalott?

Jót vártam én, de gonosz jött reám.
Fényt reméltem – sötétség tört reám.

Megforr a bensőm, nem tud megnyugodni,
Nem tudok én már, csupán nyomorogni.

Most napfény nélkül, vaksötétben járok,
Az emberek közt fölkelek, kiáltok.
Csak nyüszitek, mint az éhes sakálok,
És a struccokkal versenyt lamentálok.
Láztól kiégett csonttal ide dültem
Nyomorodottan, bőröm-feketülten.

Jaj, zokogásra fordult már a hárfám,
Engem sirat a fuvolám is árván.

XXXI. fejezet

„Mérjen le Isten, vajon megtagadtam?”

(Jób lelkiismeret-vizsgálata.)

A két szememmel szövetségre léptem,
Hogy nem akad soha meg fehérnépen.

És hogy fizetett meg az Isten érte!
Mi lett fölülről hűségemnek bére?

Pedig a rosszat űzi balszerencse!
Hát utaimat Isten nem figyelte?

Hát jártam én valaha hamisságban?
Sietett lábam álnokul, csalárdan?
Ó bár vetne az Isten serpenyőbe,
Hogy hűségemről maga meggyőződne!

Ha elbotoltam utaim göcsörtjén,
Ha szívem vétett, szemeim kísértvén:
Akkor amit vetettem, más fogyassza,
Termésemet tövestül kiszaggassa!

Ha szívem más asszonya után bomlott,
Leskelődve ajtajához sikamlott:
Nem bánom, legyen feleségem céda,
Minden föléhajló számára préda!

Mert ez latorság s olyan nagy gyalázat,
Hogy a bírónál tesznek érte vádat.
Tűz az, amely már sokat megemésztett,
Amelynek nyomán jön a végenyészet.

Vajon szolgám igazát megtiportam,
Szolgálómhoz igazságtalan voltam?
Mit felelnék, ha az Úr számonkéri,
Mitévő lennék, ha eljő ítélni?
Hisz az formálta őket, aki engem
Alakított a puha anyatestben.

Mérjen le Isten: vajon megtagadtam
Koldus kérelmét? Tán epedni hagytam
Az özvegy szemét? Tán egyedül ettem
Étkemből s az árvának nem vetettem?
Ó, hisz a részvét velem született
S korommal együtt csak növekedett!
Ha láttam koldust, veszni indulót,
Én adtam reá ruhát, takarót,
És ágyékai nekem hálálkodtak
Bepólyálva gyapjába lágy juhoknak.

Vaj, a kapukban erőmtől elteltén
Emeltem-e karom az árva ellen?
Ha tettem, ám szakadjon le a vállam.
Törjön ketté a karcsontom, a száram!
Hisz akkor rám Isten rémsége szállna
S fönsége előtt ki az, ki megállna?

Mérjen le Isten: talán az aranyban
Találtam-e reményem, bizodalمام?
Tán holmimban kevélykedvén örültem,
Hogy kezem műve gyarapult körültem;
Tán földjeim ríjják a bosszú átkát
És kezem alatt sírnak a barázdák?
Tán kesergettem a munkások lelkét,
Nem fizetvén, amint megérdemelték?
Akkor ne nőjjön rajta árpa, búza,
Gaz verje föl, tövis, bojtortján húzza.

Mérjen meg Isten: tán napot imádtam?
Talán a szépen úszó holdra vártam?
Csókot hintve kézzel az éjtszakába,
Elszédülve a pogány csábításra?
Hiszen akkor gonoszságnak hódolva
A Fölségest már megtagadtam volna!

Kárörvendve néztem-e ellenségre,
Azon ujjongván, ha baleset érte?
Ó nem, nem adtam vétekre a torkom,
Nem engedtem, hogy rája átkot mondjon.

Sátram lakói mondogatták: Lásd-é,
Ami az övé, az egyben a másé,
Pecsenyéjéből mások is lakoznak, –
Ajtóm nyitva állt vándor utasoknak.

Vétkeimmel el sem bújtam, mint Ádám.
Nem hőkölttem meg, sokadalom láttán.
Lenéznek majd? Nem hatott rám riasztón,
Én hallgattam, ki sem mentem az ajtón.

„Íme az én perem!”

Íme az én perem! Íme névjegyzésem!
Bár a Mindenható hallaná kérésem.
Ó bár adna választ s fogná vádiratba,
Amit csak pörös fél ellenem hozhatna!
Vállamon hordanám, fejemre is venném,
Azt a periratot koronámmá tenném,
Büszkén hordanám, mint király koronáját,
Hírül adván Néki lépéseim számát.

Eliu fejtegetései nem sokkal viszik előbbre a fölvetett kérdést. Sőt kissé zavarják is az összefüggést, hisz Jób azzal fejezte be szavait, hogy Isten választ várja „periratára”, – Eliu beszéde pedig Jób felhívása és Isten megjelenése közé furakodik.

Mégis szükség volt Eliu beszédeinek közbeiktatására, mert Jób a vita során elkeseredettségében sok olyat mondott, aminek nem szabad cáfolatlanul maradnia. Nem igaz például, hogy Isten néma marad az ember panaszaire, mert álmainkban és szenvedéseinken át is Isten szólal meg. Nem igaz Jób vádja az Úr ellen, mert Istennél nincs személyválogatás és részrehajlás. – Nem igaz, hogy utaink el vannak dugva Isten szeme előtt, hisz ő, a Teremtő vigyáz mindenekre. – Botránkoztató Jóbnak az az állítása, hogy Isten nem jutalmaz, nem büntet, nem hallgat meg; csak ki kell várni Isten ítéletét, hiszen Jób is éppen ezzel a hosszútűréssel élt vissza.

Merész is volt Jób Istenével szemben, pedig nem lehet az ő útjait megbírálni. Akit már egy forró szél is lever lábáról, ne akarjon lázadni Isten ellen, mert megsemmisül.

Új gondolatot is hoz Eliu: a szenvedések sokszor javítanak, megváltani jönnek, a nagyokat üdvösen megalázzák, a bőségnek, az örömnek egyengetik az útját.

XXXII. fejezet

ELIU BESZÉDEI.

I.

„Hallgassátok meg az én bölcsességem”.

Ama három férfiú pedig felhagyott azzal, hogy Jóbnak válaszoljon, mivel igaznak tartotta magát. Ekkor haragra gyúlt és felbosszankodott a buzi Eliu, Barákel fia, Rám nemzetségéből; azért gerjedt haragra Jób ellen, mert magát Istennel szemben igaznak hirdette. De a barátai ellen is haragra lobbant, mivel nem találtak okos feleletet és Jóbot csak kárhoztatták. Eliu azonban várakozott, ameddig Jóbbal beszéltek, mivel azok, akik a szót vitték, öregebbek voltak. De mikor látta, hogy a három férfiú már kifogyott a válaszból, nagy haragra lobbant. Magszóalt tehát a buzi Eliu, Barákel fia, mondván:

Ifjabb lévén fejemet leszögezve
Hallgattam eddig az öregebbekre.
Úgy gondoltam: az élemedett évek
Hozzák mindig az érett bölcsességet.
De most látom, hogy nem a kor: a szellem
Az, amin ész és tudást mérni kelljen.
Mert a bölcsék nem mindig épp a vének,
Nem az évek termik a bölcs beszédet.
Azért tehát figyelmeteket kérem,
Hadd csillogtassam kissé bölcsességem.

Mialatt a dolgokat vitattátok,
Csak vártam, vártam s figyelmezttem rátok.
És nem akadt, ki Jóbot megcáfolja,
Aki szavára visszavágott volna.

Ne is mondjátok: „Bennünk hiba nincsen,
Nem győzheti meg Jóbot, csak az Isten”.
Mit én mondok, azt Jób nem ostromolta,
Én sem szólok a ti szavaitokkal szólva.

„Nem válaszolnak – szólt Jób – megriadtak,
Jába várok, érveik elapadtak.”
Hát a vitából én veszem ki részem,
Hallgassátok meg az én bölcsességem.

Hiszen szólanom a szellemem nógat,
Alig tudom már tartani a szókat.
Mint forró must, olyan a benső részem,
Tömlejét veti, kitör minden résen.
Én sem tudok békét hagyni a csapnak,
Beszélnem kell, hogy levegőre kapjak.

Nem akarok, nem tudok hízelegni,
Egyiteknek sem a pártjára kelni.
Ha pártoskodnám az Isten javára,
Le is sújtana engem bizonyára.

Hallgass hát, Jób, szavamra figyelemben.
Megnyitom szám, jól forгатom a nyelvem.
Tudás igéit forгатja a szívem,
Ajkam is tisztán beszél s mindig híven.

Ne félj tőlem, csak állj ki velem szembe
Ha tudsz, felelj akármit ellenemre,
Hisz engem is Isten gyúrt, úgy mint téged
És engem is ő fuvallata éltet.
Ékes szavamtól szíved mitse féljen,
Ne nyugözzön le súlyom, tekintélyem.

XXXIII. fejezet

„Pedig az Isten felel egyszer-másszor”.

Nos, te azt mondtad fülem hallatára:
„Tiszta vagyok, nincs bennem bűn homálya.
De Ő mégis talál ellenem vádat,
Mint ellenségre, bőszen reámtámad.
Szűk kalodába nyomorgatja lábam,
Kémkedve járdal mindéltig utánam”.

Nos, nincs igazad, ezent felelek:
Mert Isten különb, mint az emberek.
Azért akarsz kerülni véle perbe,
Mert nem méltatta szavad feleletre?
Pedig az Isten felel egyszer-másszor,
Csak az a baj, hogy rája nem vigyázol.

Éjjel szól Ő. Mikor fekszel az ágyon,
Látomásod van, kioktat az álom.
Füledet az álomban nyitogatja,
Tanítva, intve meg visszariasztva,
Hogy az ember gonoszságra ne térjen,
Ne járjon útján gazul és kevélyen,
Ne rohanjon a sötét alvilágba
És élete törön ne vesszen kárba.

S a kínon át is Isten szól tehozzád.

Megfonnyasztja az ember minden csontját,
Úgy hogy utálat költözik szívébe,
Nem kell neki már a szokott kenyér se,
Lesoványkodik, húsa is elsovad
És helyet ad az előtűnő csontnak,
A sírverem szélére jut a lelke,
S a halált hozó angyal áll felette.

„Nézd, mi mindent tesz Isten erős karja”.

De ha közbenjár érte majd egy angyal,
Igazvoltára hivatkozó hanggal,
Az ezer közül egy szót emel érte,
Szánakozván rajt, Istent imígy kérve:
„Engedd el őt, ne juttasd sírverembe,
Megleltem már, amért kegyelmezz, benne” ...
Akkor a büntetéstől sorvadt testre
Leárad Isten ifjító kegyelme.

Istenhez fordul, Ó kegybe fogadja,
Ujjongva sűt rá fényességes arca.
Visszaadja az ember igazságát,
Ki is elzengi hangos vallomását:

„Ó vetkeztem, ó igen gonosz voltam,
S bűnömhöz képest alighogy lakoltam.
Mégváltá lelkem, hogy sírba ne szálljon,
Hanem éljen a fényes napvilágon.”

Nézd, mi mindent tesz Isten erős karja.
A lelkedet a sírból kikaparja,
Hogy megláthassa, sokáig örvendvén
A napvilágot a halandók földjén.

... Figyelj, légy csendben, még hadd válaszoljak,
Vagy szólj, ha van mit. Szívest igazollak.
S ha nincs, mit szólnod, figyelj az igémre,
Majd én tanítlak érett bölcsességre.

XXXIV. fejezet

II.

„Távol az Úrtól jogfosztó hamisság”.

Hallgassatok rám, bölcsek és tudósok,
Az értelemre úgy hat sok nyomós ok,
Miként az étel a kóstoló ínyre –
Figyeljete hát az én érveimre.
Hadd tárnom fel, mi jó, a fiainknak,
Akiket Jóbunk szava még megingat.

„Én igaz vagyok – mondá ugyanis –
S az Úr ítélete rólam hamis.
Igaztalanul sújtott Ő agyon,
Gyógyíthatatlan nyilam sajn nagyon,
Holott a lelkem bűn nélkül vagyok.”

Bizony, Jób ama csodálatos férfi,
Ki a káromlást mint vízivást érti.
A tagadásnak ösvényére jutva
A gazokkal lép már-már közös útra.

Azt is mondá: „Nem áll az erős Isten
Az igaz mellé, hogy rajta segítsen”.

Ám az igazak fülüket kinyissák:
Távol az Úrtól jogfosztó hamisság.
Ő megtorolja cselekedetünket,
Érdemünk szerint jutalmaz vagy büntet.
Az ítéletet el nem tekeri,
Az igazat ok nélkül nem veri.

Ki más vigyázna földre, emberekre,
Ha nem ő, aki mindet teremtette?
Ha meg viszont a lelkét visszavonja,
Elfogy minden test, visszatér a porba.
Az ember dolga, hogy belásson, értsen.
Csüngj hát figyelve az okos beszédén:
Hogy lenne Isten igazságtalan,
Hisz gyógyítja, akinek sebe van?
Hisz királyoknak veti a szemére
S előkelőknek, hogy semmitsem érnek.

Ő nem hátrál meg a nagy hatalmasnak,
Nem számít nála szegény avagy gazdag.
Hiszen mindkettő keze-alkotása,
Ha hamar hal, ha hosszú fonnyadása.
Őmaga vágja le a gazdagot,
Nem mástól buknak a hatalmasok.

„Ember előle léptét el nem rejti”.

Mert szemeit az utainkra szegzi.
Ember előle léptét el nem rejti.
Nincs oly sötétség, oly halálos árnyék,
Mely a gonosznak menedékké válnék.
Hisz nincs kiszabva az határidőre,
Mikor jelen meg előtte a dőre.
Tud ő mindent, nem kell, hogy megfontolja:
Levág sokat és más kerül a polcra.

Hisz ismeri tetteinket s egy éjjel
Mind eltíporja, szórja őket széjjel.
Pofozza őket, mint megannyi latrot,
Hogy sokak szeme fennakadjon rajtok,
Amért ötőle messzetávoznak
És útjaira nem kíváncozának.

De a szegények sikoltását hallja,
Fülébe ér a nyomorgóknak jajja.

Olykor nyugtot hagy, eltakarja arcát,
De nem érheti Istent emiatt vád.
Olykor himpellért küld a nép nyakára
A nép bűnének ostorozására.
Ilyenkor sem lázadok Isten ellen.
„Nem értelek – mondom – Te taníts meg engem.
Másképp teszem, mit netán rosszul tettem.”

Azt várod tán, hogy Isten eléd toppan
S megkérdi: „Szólj, hogyan tehetném jobban?”

Aki okos, mind velem együtt vallja:
Jób beszéde meggondolatlan, balga.
Tart is számára mindéltig a próba,
Mert gonosz módon hozta dolgát szóba,
Mert vétkeit káromlással tetézi,
Csapkod s Istent ítéletre idézi.

XXXV. fejezet

III.

„Tennenmagadnak lesz a bűnöd kára”.

Ugyan valóban azt tartod hát jognak,
Az Úr ellen igazabbnak és jobbnak,
Hogy szólsz: „Semmitsem használ igaz voltom,
És mit sem árt, ha néha meg-megbotlom”.

Szavaidra tehát megfelelek
És feleidnek is együtt veled.

Tekints csak föl az égre, nézd a mennyet,
Lásd meg, mily roppant magas az feletted.
Bizony, Istennek mitsem árt a vétked
S mit is adhatna őneki erényed?
De tenmagadnak lesz a bűnöd kára
S erényed válik tenmagad hasznára.

Te azt mondtad: „Sírnak az elnyomottak
Karjok alatt a gőgös zsarnokoknak”.
De melyik esdi Istene irgalmát,
Ki többre szánta, mint a mező barmát,
Ki dalt ad éjjel a dalos madárnak,
De az embernek észet ad, nemcsak szárnyat?!

„... Isten hallgat, az igazak jajongnak
S a gonoszak gonoszul hivalkodnak ...”

De rágalom, hogy nem hallgat meg Isten
S szeme se rebben könnyörgéseinken!
Épp mikor szólnál: „Eh, nem vet ügyet se!”
Ő készen van, csak várj az ítéletre.

Most még haragját tartja Isten láncon,
S nem áll bosszút a bűnön, gonoszságon.
Azért Jóbunk száját bátran kitátja,
Hiúságot tetéztvén hiúságra.

XXXVI. fejezet

IV.

A szenvedések megváltani jönnek.

Tűrj kissé engem, mert még volna nékem
Mondanivalóm Isten érdekében.
Tudásommal nagymesszire hatoltam,
Hogy Teremtőmet rendben igazoljam.
Mert helytállóak s igazak beszédim,
Teljes tudásból jönnek az igéim.

A bűnösöket ő nem támogatja,
De részvéttel néz a szomorodottra.
Néz az igazra, gondoskodik róla.
Királyokat örökre ültet trónra,
Ám ők közben könnyen elbizakodnak,
Emelt fejükre nagy bűnhődést vonnak.
Azért veri Isten őket bilincsbe,
Hogy lelküket az igaz útra intse.
Mikor a nyomor kötelei fájnak,
Bűnös tetteik lelkeikbe vájnak.
Fülük megnyílik, hogy e feddést hallja,
A megtérést így rájuk parancsolja.

Ha meghallják a feddést s megtérnek,
Jólét jó rájuk, dicsőséges évek.
Ha nem hallják: belefutnak a kardba,
Melyet kirántott az Úrnak haragja.

De az álnokok kötelékeikben
Sem kiáltanak: Légy irgalmas, Isten!
Rövid csillogás, azután lebuknak,
Mint hamar-éltű gaz örömfíúknak
Kell tűnniök. Pedig a szenvedések
Fölráznának és meg is mentenének.

Téged is, Jóbom, megváltani jönnek:
Utat nyitni a bőségnek, örömmek,
A szorongást torkodból kiragadni,
Kövér lakomát asztalodra rakni.

Ám ha te hajolsz cselre, gonoszságra,
Hamar elér az erős Isten átka.
Vesztegetés, ajándék meg ne ejtsen,
Harácsolás, aranyláz ne veszejtsen.
Ne tartsd magad balgaton okosnak!
Óvakodjál! Állj ellen a gonosznak!
Csak óvd magad! Ne tántorítson semmi!
Inkább szenvedni, mint gonoszat tenni!

„Ki érti őt?”

Íme az Isten erős, szív-ámító.
Valóban, Isten a legjobb tanító.
Nem lehet az ő útját megbírálni,
A tetteit balgán szemére hányni.
Eljárását te félremagyarázod,
Melyről pedig oly szépen zengtek mások.
Igaztalanul ítéltél az égről,
Melyet a föld szemlélt, magasztalt régtől.

Nagy az Isten! Nem tudjuk áthatolni,
Sem ős-öreg napjait megszámolni.

Ki érti őt, amikor csöppet csöppre
Fölhív s záporként zúdít le a földre?
Úgy, hogy a felhők mind-mind megremegnek
Esőt hullatván le az embereknek.

Ki érti őt meg, amikor kitarja
Felhő-leplét s csak úgy ropog a sátra,
Párás ködöt terítvén szét föléje,
Úgy hogy elborul a hegyek szegélye.

Ki hinné, hogy így él mező népét,
Viharral küldvén élelem bőségét?
Fényes villámit két marokra kapva
És csapájukat pontosan kiszabva;
Barátainak: fényes, égi látvány,
Ellenséginek: rettenet és ármány.

XXXVII. fejezet

„Hogyan dübörg az Úr szózatosa ajka?”

Az én szívem is megremeg miatta
És szűk helyéről kimozdul riadva.

Halljátok csak, hogyan morajlik hangja!
Hogyan dübörg az Úr szózatosa ajka?
Minden egeket betölt rettegéssel,
Villáma a föld szélén ömlik széjjel,
Aztán zeng, bömböl nagyságos szavával,
A föld felel rá rengő rianással.
Csodálatos az Isten, zengésével,
Megfejthetetlen, amiket ő mivel.

A hónap mondja: Szállj alá a földre,
S a zápornak: Szakadj, szakadj és törj le!
Az embert tétlen házába rekeszti,
Ki is szemeit művére mereszti.
A mérges vad elbúvik odujába,
Búvóhelyén a vihar végit várja.
Égi kamráit elhagyja a zápor,
Jön a hideg Arktúrus irányából.
Fuvallata a vizet megfagyasztja,
Széjjelömlő tágságát megakasztja,
Jégszemcséket hullajt alá a felleg,
S a villámlások szanaszét lövetnek.
Parancsára ide-odacikáznak,
Áldásnak vagy fenyítő pálcikának.

Figyeld meg ezt, Jób, és vedd fontolóra,
Csodálattal nézz a Mindenhatóra.
Értsd meg, hogy mindezt Isten igazgatja,
A felhőben önfényét csillogtatja.

De érted-e a felhő lebegését,
S a nagy csodát, a tökéletességét?

Kire ruhái égetőn tapadnak,
Ha a déli szél bár egyet fuvall csak:
Tán te boltoztad az eget oly bátran,
Hogy áll, mint öntött bronztükr, szilárdan?

Jelentsd hát, hogy az Úrnak, mit rebejjünk,
Mert nagy homályban nem mozog a nyelvünk.
Mondjuk néki, hogy vele akarsz szólni?
Ó! Nem akarunk semmibe omolni!

„Az égre arany jel jó”.

De ni! Ki látta? Az égre arany jel jó!
A szél elől szertelebben a felhő.
Észak felől aranyos szél közelget,
Isten körül fényes diadém reszket.

Mindenható! Ki nézhet föl reája?
Van, ki vele felelni kiállna?

Nem fogjuk őt fel roppant nagyvoltageban,
Ítéletiben, fenkölt igazában.

Nem mernek rá tekinteni a bölcsek.
Azokáért mindnyájan féljük őtet.

Jób idézte az Urat és az Úr megjelent.

Jób és barátai eddig is tudták és emlegették, hogy Isten hatalmas. *Tudták*, azonban nem *látták*. Ez a nagy különbség. A látás-szerű ismeret egyszerre leszereli Jób hánytorgató lelkének kételyeit és elvezeti arra a megnyugvásra, amelyet nem adott meg neki az egyszerű megismerés.

Isten dörgő szavában ismerte meg Jób saját kicsinységét, vakmerőségét és illetéktelenségét Isten ítéleteivel szemben. Nem marad számára hátra más, csak a beismerés, csak a bűnbánat. Az ember előtt pedig tisztán áll a tanulság, hogy kicsiny az örök titkok feszegetéséhez.

XXXVIII. fejezet

AZ ÚR BESZÉDEI.

I.

„Hol voltál, gyarló ember?”

Förgetegből dördült az Úr le Jóbra:

Kicsoda az, ki tudatlanul szólva
Az Úr végzését homályba borítja,
Tanácsomat értetlen bonyolítja?
Övezd magad, mint illik, vitéz-módra,
Én kérdezek. Felelj, ha tudsz, e szókra:

Jelentsd nekem, ki sokhoz hozzá szóltál.
Mikor a földet raktam, merre voltál?
Mikor a föld alapját megvettem,
Mérőzsinórral sarkkövét letettem,
Mibe ágyaztam annak erősségét?
Felelj, ki tudod minden dolgok végét!
A csillagok akkor karban dícsértek,
Isten fiai mind örvendezének.

A tenger.

Hol voltál te, hol voltál, gyarló ember,
Mikor még anyaméhben sírt a tenger?
Midőn kitört, én felhővel ruháztam,
Pólyát raktam rá ködben és homályban,
S mikor megnőtt, körülvevém határral,
Gőgje elé állottam biztos zárral.
A kapunál azt mondtam: Csak idáig!
Nem amerre habjaid gőgje áhít!

A hajnal.

Vajon a te szavadra kél a reggel,
A hajnalpírt te kínálsz meg hellyel?
Előbb piros, miként a föld agyagja,
Aztán színt ölt és szép szőnyeg lesz, tarka.
Meg-megrázza a földnek minden szélét,
Leszórva a gonoszok nemzetségét,
S eloszlik a fölemelt kar hatalma –
Felelj, ember: talán a te szavadra?

A fény és homály.

Láttad-e, hol zubog elő a tenger?
Az óceán fenekén jártál, ember?
Tán a halál kapui nyíltak néked,
Megláttad-é a kaput, a setétet?
Mégmérted-e ő szélében a földet,
Mondd meg nekem, hiszen te vagy a bölcsőbb!
Vezess, merre lakik a világosság,
Hát a homály ösvényét hol tapossák?
Ugyan mondd meg, a homály merre tére,
Vezesd vissza az éjt s napot helyére.
Nosza, mondd meg, hisz nagy napjaid száma,
S velük egyszerre jöttél a világra.

Felhők és csillagok.

Láttad-e már a jégesőnek tárát,
Megnyitottad talán a hónap házát?
A harc napjára tartogatom őket,
Szorongásul küldöm a jégesőket.
Merre fakad a világosság kútja?
Honnan ered a déli hév szél útja?
A dörgő villám utat nyert magától?
Hogy vájt csatornát ama sűrű zápor?
Embertelen pusztára hull a felhő,
Iszik a föld és zsenge füve felnő.
Szólalj, ha tudsz: ki az esőnek atyja,
Kinek méhéből lön az éj harmatja?
Honnan száll le az ég fehér darája?
A víz kő lesz; ki von jégpáncélt raja?

Te tartod tán együtt a Fiastyúkot
És a Kaszást akarván összezúzod?
Parancsodra jó fel talán a mennyre
Az estcsillag s kölykeivel a Medve?
A mennyeknek írását megösmérted?
Az évszakok uralmat tőled kértek?
Te intesz a felhőknek, hogy dörögve
Víz bőségét áraszák le a földre?
Néked indul szabott útján a villám
Bejelentvén megjövet: Itt vagyok, lám!?

Mily bölcsesség irányítja a fényét,
Komor felhők borongó tüneményét?
A tömlőket kinek a bölcsessége
Vonultatá az elboruló égre,
Hogy sok vizek zuhogjanak a sárra,
A föld porát görönggyé kalapálva.

XXXIX. fejezet

Az állatok.

Az oroszlán vad étvágyát betöltöd,
Meggzánván a rajt csüngő sok kis kölyköt?
Prédát küldvén nekik a bozótosba,
Holott megbúznak óvatost osonva.

Ki tölti bé a holló mohó csőrét?
Fiókái még idétlenek, pőrék.
De csőrüket hozzám tájtják csipogva, –
És valakinek gondja van azokra.

Meglested-é, mikor a szirti kecske
Kuporog, bög, mert ellésre ért a vemhe?
A szarvastehén meggörbül vajúdva,
Fia elszakad, megnő, külön útra
Legelni megy, elválík, szerteszéled,
Elfut s anyjához többé sose tér meg.

Ki oldá meg a vadszamárnak fékét,
Ki vágta el marasztó kötelékét?
Én akartam: legyen a pusztá vadja,
Én kergetem ki a sós sivatagba.
Most fittyet hány a város zshivájának,
A hajcsárok kurjongató szavának,
Mezőséget bejár és hegyvilágot,
Fölkeresni minden zöldellő pástot.

Vetsz-é gyeplőt egyszarvú fenevadra?
Jászolyodnál, véled-e, megmaradna?
Az únikornist befogod kötéllel,
Hogy szántson és rögöket törjön széjjel?
Számíthatsz-é fenenagy erejére,
Ember-ízink, megbirkózol-e véle?
Hogy majd talán, mint szófogadó szolga
Gabonádat tennen szérúdbe hordja?

Titkaimból, ó emberek, mit tudtok?
Ki érti a kegyetlen szárnyú struccot?
Nem menti ki tojását föld porából,
Feledve, hogy tiportatik és zápul.
Fáradtsága kárbavész, olyan dőre,
Elgázolják s nem érzi meg előre.
Ám ha űzik, idején szárnyra rebben,
Ló és lovas nem száguld sebesebben.

Ugyan, talán te adsz erőt a lónak,
Te vetsz sörényt vállára takarónak?
Ugrik prüszkölve, szökell, mint a sáska,
Félelmetes orrának horkanása.
Toporzékol, rúgkapálja a földet,
Az ellenséggel bátran szembetörtet.
Csörg a tegez, villog a pajzs, a dárda,
Szikráz a kard: nem, ő nem torpan hátra.
Izgul, tombol, falja a földet, reszket,
Ha szól a kürt, percre sem marad veszteg.
Megzeng a kürt: Nyihaha! Riad, tombol,
Ki nem marad a vad viadalomból.
Szimatolja a harcot, szinte szárnyal
Árkon, gödrön, vad harci zajon által.
Talán tőled kapott tollat a sólyom,
Hogy délszaki tájakra kóboroljon?
Te adtál tán merész ösztönt a sasba,
Hogy felrepüljön meredek magasba?
Sziklán lakik, irtó kőszálon fészkel,
Járatlan bércről étke után nézdel.
Fiókája vért szürcsöl, ő se tesped,
S ha valahol szimatja jelez testet,
Fennkóvályog s hirtelen ott teremve
Falánk csőrrel lecsap a holttetemre.

„Én oktalan, az Úrral vetekedtem”.

És szólt az Úr a komor felhőn által:
Isten perlője, állsz-e még a váddal?
Ki Istent feddi, érte számot tégyen!

S felelvén Jób az Úrnak, szólt eképen:
Én, oktalan, az Úrral vetekedtem.
Befogom szám. Bizony rosszul tettem.
Uram előtt kisvoltom összetöpped.
Egyet szóltam. Bizony nem szólok többet.

XL. fejezet

II.

„Te kárhoztatsz engem?”

Förmetegből dördült az Úr le Jóbra:
Övezd magad, mint illik, vitéz-módra.
Én kérdezek. Felelj, ha tudsz, e szókra.

Te akarsz semmivé tenni rendem?
Magad tisztázni te kárhoztatsz engem?
Talán az égből dörög le a hangod
És karoddal a mennyek sátrát tartod?

Nosza, akkor öltözz fel ékességbe,
Emelkedjél mennyei dicsőségbe,
A kevélyeket szórd szét haragodba,
Minden gőgöst szégyeníts le a porba.
A rosszakat azonnal morzsold össze,
Minden gonoszt együltő helybe törj le,
Nosza tedd meg, és akkor igent mondok,
Elismerem hatalmas, győztes jobbod.

A behemót.

A Behemót füvet legel a réten.
Erő honol hasának köldökében.
Farka merev, mintha cédrusfa lenne,
Combizmai egymásba tekeredve.

Erős, mintha vasból lenne a csontja,
Lábszára vas, merő érc rúd a combja,
Csupa erő, keménység az ágyéka,
Az Alkotó remeke, szép játéka.

Neki terem kövér füvet a pázsit,
Hol a mezőknek sok-sok vadja játszik.
Ott hempereg rejtekén a mocsárnak,
Ung, lótusz, fűz terít föléje árnyat.
Nem riasztja a megdühödött Jordán,
Ha ár csap is be tágra tátott torkán.
Nem fúrhatja által az orrát senki,
Ki is merne kötéllel nekimenni?

XLI. fejezet

A leviatán.

A Leviatánt sem húzhatod partra.
Próbálj vetni káka-kötelet arra,
Próbáld pecekkel átfúrni az állát,
Avagy kampóval átdöfni pofáját.
Bezzeg téged nem kérlel, unszol, nógat,
Nem duruzsol füledbe puha szókat,
Egyezkedvén hozzád be nem szegődik,
Hogy szolgálna téged örök időkig.
Nem játszódik veled, mint a madárka,
Sohasem lesz lányaid mulatsága.

Kufároké nem lesz soha a bőre,
Háta sosem kerül metélő törre.
Jába menne utána hangos hajsza:
Leviatánt nem fog soha a varsa.

Tedd rá kezed, azonban megjegyzed:
Nagy dőreség ilyesmit tervbe vened.
Hiú remény. Látása is ledönthet,
Ki rátámad, sohase mukkan többet.
Vad vakmerőség ötet ingerelni.
Színe előtt nem is állhat meg senki.
Az ég alatt ki szállna vele szembe,
Ha élni van tovább is némi kedve.

Nagyerejű, fenséges az alakja,
Azért leírom őt most tagról-tagra.
Le nem nyúzhatod páncélos ruháját,
Meg nem járod félelmes fogú száját.
Csatornás pajzs, de kőkemény a háta,
Pikkely pikkelytől soha el nem válna.
Szeme rózsaszín, mint a tenger lángja,
Torkán tűz tör ki, mint megannyi fáklya.
Fortyogó gőzt lehel elő az orra,
Mint fazék víz, mikor a tűzön forna.
Kigyúl a szén, ha egyet lehel száján,
Rémület vágat rettentő csapáján.

Húsa erősen tapad a tagokban.
Villám sujthatja: ő vár, meg se moccan.
Szíve mintha kő volna malomkőből,
Ha felbukkan, a hős is visszahőköl.
Kard, dárda, tör vastag bőrét nem fogja,
Páncéljáról visszapattan a kopja.
Vassal vágod: mintha szalmával szúrnád,
Olybá veszi az ércet, mint a pudvát.
A nyílfia szökésre nem taszítja,
Polyvát szór csak rá a köves parittyá.
Piszkafának veszi a zúgó pőrölyt,
Semmitse tart a lándzsáról, a tőről.

Alul éles cserepek vannak rajta,
Cséplőszán nyomát nyomja az iszapba.
Felforralja a tengert, mint az üstöt,
Mint mikor a fazékba dobnak üszköt.
Amerre jár, a tenger megviláglik,
Lelátsz az örvény őszülő hajáig.

Úgy van teremtvé, hogy mitől se féljen,
Minden nagysággal szembenéz kevélyen.

Szárazon, vizén nincs őneki mása.
Valóban, ő az állatok királya.

XLII. fejezet

„Most már, Uram, önnön szememmel látok”

(Befejezés.)

Felelvén Jób ekként szólítja Istent:

Ki mindent tudsz és meg is tehetsz mindent,
Vallok Neked: rossz volt beszédem s balga,
Olyanról, mi tudásom meghaladta.

Eddig Felőled szóltak nékem mások.
Most már, Uram, önnön szememmel látok.
Korholom magam, oktalanul szóltam.
Vádolom magam hamuban és porban.

Miután pedig az Úr Jóbnak eme szavakkal szólt, a temáni Elifáznak mondá: Haragra gyúltam ellened és a két barátod ellen, mert nem beszéltetek előttem igazat, úgy, mint Jób, az én szolgám. Azért most vegyetek hét fiatal bikát és hét kost és menjetek Jób szolgámhoz és mutassatok be egészen eléggő áldozatot magatokért és szolgám, Jób könyörögjön értetek. Az ő kedvéért teszem, ha nem tudom be nektek a dőreséget; mert nem beszéltetek felőlem igazat úgy, mint Jób, az én szolgám. Elmentek tehát a temáni Elifáz, a súhi Baldád és a naamáti Szófár és úgy cselekedtek, amint az Úr nekik mondotta. És az Úr tekintettel volt Jób személyére.

Az Úr hajlott is Jób bűnbánatára, miután ő a barátaiórt imádkozott és mindenből, amije volt Jóbnak, kétannyit adott neki az Úr. És meglátogatta őt minden fivére, minden nővére és régi ismerősei is, valahányan voltak, vele étkeztek házában, sajnálkoztak fölőtte és megvigasztalták mindama csapások miatt, melyeket az Úr reáboocsátott és kiki adott neki egy-egy juhot és egy arany fülbevalót. Az Úr pedig jobban megáldotta Jóbot azután, mint azelőtt, mert lett neki tizennégyezer juha, hatezer tevéje, ezer iga marhája és ezer szamárkancája. És született neki hét fia és három leánya. Az egyiket Jeminának, a másikat Kassziának, a harmadikat pedig Kerenhappuknak hívta. Az egész földön nem lehetett oly szép leányokat találni, mint amilyenek Jób leányai voltak és atyjuk örökrészt adott nekik fítestvéreik között, Jób pedig ezek után még száznegyven évig élt és látta nemcsak gyermekeit, hanem gyermekeinek a gyermekeit is negyedízíg. Majd meghalt vénségében, napokkal betelten.